

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XLII

marec 2010

številka: 3

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotichek

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih
• EKO kotichek • Koroška grča

TRGOVINA
LES
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

SLOVENJ GRADEC
Cesta na Štibuh 1
telefon in faks: 02/88 21 620

RADLJE OB DRAVI (Dvorec)
Koroška cesta 68
telefon in faks: 02/88 71 423

POMLADANSKA PONUDBA PO UGODNIH CENAH

LPN Pohorje na slovenjgraškem območju

Mag. Jožef Mrakič, univ. dipl. inž. gozd.

Uvodoma bom pohvalil Viharnik in njegove vsebine. Torej, kapo dol, bi rekel Katanec.

OE Zavoda za gozdove v Mariboru je že dolgo naročnik Viharnika, mislim da od zadnjega srečanja velikih ljubiteljev in poznavalcev Pohorja gospodov Mirka Šoštarčiča in Andreja Šertela s piscem na Lovrenških jezerih. To srečanje in pohajkovanje - to bi bila šele dobra zgodba. V pričujočem članku bi rad bralce Viharnika seznanil s tem, da med območjema Maribor in Slovenj Gradec ni samo meje tam nekje pri Ribniški koči, ampak ju veže poleg odličnega strokovnega sodelovanja tudi lovišče s posebnim namenom (LPN) Pohorje.

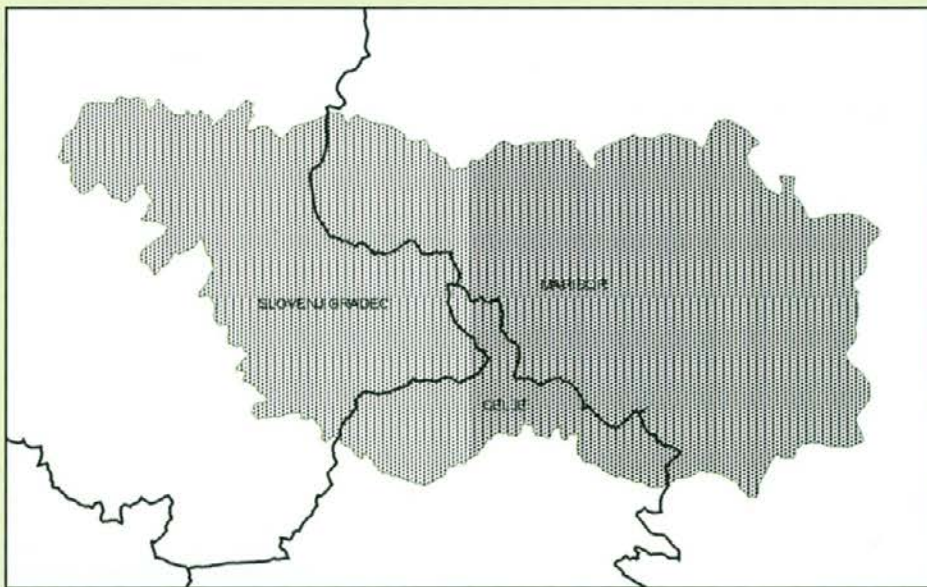
Nekdaj »državno«, nato gojitveno lovišče, danes lovišče s posebnim namenom se razteza od mariborskega Pohorja vse tja do Kremžarice. Okroglih 28. 000 ha površin, večinoma gozdov (80 %), je v pretežno zasebni lasti (64 %), ostalo pa je v državni. Površine ima v lasti 1500 do 1600 lastnikov. Povprečna posest v lovišču je 21 ha. Preko 90 odstotkov posesti obsega do 50 ha. Največja površina lovišča je v občini Slovenska Bistrica. V slovenjgraškem območju leži tretjina lovišča. Za tamkajšnje gozdarje je morda zanimiv tudi podatek, da izmed vseh gozdogospodarskih enot največjo površino lovišča pokriva prav GGE Mislinja.

V lovišču Pohorje živijo številne vrste divjadi in številne druge živalske vrste, vendar je lov omejen predvsem na naslednje: srnjad, jelenjad, gams in divji prašič. Tu so še šibki ostanki nekdanj umetno naseljene populacije damjaka. Zadnja leta z gosti ali sami uplenimo letno okoli 350 do 400 komadov zgoraj navedene divjadi. To številko lahko nekoliko poveča še divji lov, ki na Pohorju še zdaleč ni izumrl. Škode, ki jih povzročajo divjad, rešujemo strpno in v večini primerov v zadovoljstvo lastnikov zemljišč. Nasploh dobrim odnosom z lastniki posestev posvečamo vso pozornost. Za občane izvajamo tudi pripravišтво in opravljanje praktičnega dela lovskega izpita. To izkušnjo ima že kar nekaj koroških gozdarjev.

V lovišču s petimi lovskimi čuvaji izvajamo gojitev in lov divjadi ter varstvo ogroženih, redkih prostoživečih divjih živali. Lovskim gostom omogočamo kvalitetno preživljanje prostega časa v najbolj ohranjenem naravnem okolju, ki nekatere tako začara, da se vedno znova vračajo. Lovski čuvaji živijo praviloma v lovišču ali izvirajo iz njega in so odlični poznavalci Pohorja, narave in divjih živali. Lovska etika jim je na prvem mestu. Vsi tudi nadvse spoštujejo naravne cikle in ljudi, ki jih srečujejo na svojih poteh.

Na slovenjgraški strani opravljata svoje delo in srečujeta koroške gozdarje tudi dva poklicna lovca, sodelavca Zavoda za gozdove v Mariboru. Ta dva, ki ju morda srečujete v gozdu, na cesti ali na obronkih posestev, vam bom predstavil.

Na jugozahodnem, mislinjskem delu lovišča skrbi za vse lovske zadeve (brez tajnice) revirni lovec Jože Jeromel, ki ga domačini okoli Male Mislinje prav dobro poznajo. Če

LPN Pohorje in gozdogospodarska območja

že ne po lovskih in drugače zasoljenih »lažeh«, pa po izredni ročnosti za delo, po vzdrževanju strojev, po lepem vedenju in nudenju vsakovrstne pomoči. A ne, Jože? Jože ima na vesti tudi vsakoletni lov s slovenjgraškimi gozdarji. To predvsem pomeni, da dan prej v lovišču poskrije ali nažene v Avstrijo lepe primerke in pripravi (priveže) za odstrel le kako lisico. Jože je v pogon spravil tudi staro »kontraštilerco«, s katero še kdaj zastraši udeležence seminarja za varno delo v gozdu.

Jože Jeromel pred svojim bivakom na Skrivnem hribu

Drugi revirni lovec, ki pokriva severozahodni del ovršja Pohorja je Ivan Pogač, doma več kot 1000 m nad morjem v Hudem kotu nad Ribnico na Pohorju. Živi v holcarski družini, ki je s popkovino povezana z naravo in gozdom. Že kot malemu mu je bilo »postlano s smrekovimi vejami«, ko je spremljal očeta pri delu v gozdu. Iz lesa naredi vse, tudi zavese, če je treba. Ivan se sicer po lovskih lažeh ne more primerjati z Jožetom, kar se pa tiče ročnih spretnosti, delavnosti in dobrovoljnosti, pa se skoraj ne morem odločiti, kdo bi zmagal v finalu. Oba obvladujeta še stare prakse, ki izginjajo s Pohorja (cepanje in pokrivanje s šintli, tesarstvo, koline, ...) in nosita s seboj kljub mladosti še ogromno drobnih skrivnosti Pohorja.

Ivan Pogač na jutranjem obhodu lovišča

Upravljanje z divjadjo v LPN Pohorje poteka danes sodobno, strokovno in pregledno, s podporo enotne gozdarske službe, ki je združena v Zavodu za gozdove Slovenije. Strokovnost je zagotovljena s profesionalnim lovskim kadrom, ki je lahko neobremenjen z zasebnimi interesi, saj je del javne gozdarske službe. Preglednost dela je zagotovljena preko Svetov Zavoda, v katerih so predstavniki različnih interesov. Danes so lovišča s posebnim namenom zopet na tapeti parlamentarnih razprav o ukinitvi le-teh. Učeno se temu reče »potreba po strukturnih spremembah«. Vse evropske države so poznale in še vedno poznajo velika, profesionalno upravljana državna lovišča. Taka lovišča so

Jelen na Pohorju

del državotvorne, lovske, kulturne in naravovarstvene tradicije narodov teh držav. Zato jih evropske države ohranjajo kot lovišča, da bi v njih živela njihova lovski tradicija, ali pa jih, posebno v zadnjem času, vse pogosteje spreminjajo v naravovarstvene parke. Nihče niti ne razmišlja o drobljenju velikih površin in njihovem upravljanju, ki ga imajo v rokah prostovoljna društva, zasebniki ali podjetja. Ti obsežni in praviloma najbolj ohranjeni habitati so neprecenljivo bogastvo nekega naroda in obenem garancija za ohranitev divjine, narave in za preživetje vseh živalskih vrst.

Informativni gozdarski storži v februarju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Minil je februar, drugi mesec v gregorijanskem koledarju in zadnji v rimskem. Ime je dobil po latinskem prazniku sprave in očiščenja. Staro slovensko ime za februar je svečan. Obstajajo še druga stara imena za tretji zimski mesec, kot so dežnik, poznozimec, sušec.

Letošnji februar ni bil suh. Po temperaturah je bil zelo zimski. Najnižje februarske dnevne temperature so bile v dolini med -17 in 0 °C, razen 19., 26. in 29. februarja. V jutranjih urah so 26. in 29. februarja 2010 izmerili v Šmartnem pri Slovenj Gradcu od 7 do 8 °C. V februarju so bile najvišje dnevne temperature od -3 °C (10. 2.) do 8 °C (29. 2.). Zaradi inverzije so bile v višjih predelih (Rogla) februarske najnižje dnevne temperature pod 0 °C (najnižja -13, razen zadnje dni

Udeleženci strokovnega srečanja o zapredkaricah pod Riflovim vrhom

do 4 °C), najvišje dnevne med -8 °C in 4 °C. V nižinskih predelih je prevladovalo oblačno do delno oblačno vreme, več jasnine je bilo nad 2000 m nadmorske višine. V dolini je deževalo petkrat, močneje v poznih večernih urah 5. 2.,

večji del dneva je rahlo deževalo 19. in 16. 2. 2010. Ponoči je dež prešel v sneg pod nadmorsko višino 600 m 5. februarja, ves dan je snežilo tudi naslednji dan. Močneje je snežilo 10. in 11. februarja. **Zaradi velikih količin suhega, na staro snežno podlago nesprijetega snega je bila v gorskem svetu razglašena zelo velika nevarnost snežnih plazov.** Pod Durcami pod Raduho je 28. februarja snežni plaz zasul tri planince. Za dva je bil usoden, tretjemu se je uspelo rešiti iz snežne gmote.

Letošnji februar je bil norčavi mesec, mnogi so izkoristili svojo domišljijo in se preoblečeni v pustno masko veseli tri dni. Med maskami nisem opazil gozdarja ali drvarja, ki bi opozarjala na dogajanja v gozdarstvu. Kljub pomanjkanju časa za sprostitev smo si poročeni »dedi« le vzeli čas, da smo »koruznikom« podarili ploh in pustno potrdilo o plačilu prejetega ploha. Prav je, da ohranjamo stare običaje - vrednost lesa je tudi v lepo naravno ali s človeško roko oblikovanem plohu.

Kljub pustu pa je bilo delo gozdarjev v februarju zelo resno. Številne analize, poročila in evidence so nas priklenili za računalnik. Revirni gozdarji so že intenzivno pričeli z označevanjem drevja za posek. Število lastnikov, ki so poklicali revirne gozdarje za označbo in evidentiranje drevja za posek, je v tem času v primerjavi s prejšnjimi leti večje. Mislim, da na to vpliva tudi gospodarska kriza. Mnogi med njimi nimajo denarja in kljub slabši ceni lesa so se odločili za posek in prodajo. **Boljša je tudi zimska**

Ledeni slap, Helenska sveča, v Podpeci 8. februarja 2010

sečnja, poškodbe pri sečnji in spravilu so manjše kot v času vegetacije. Les hlodovine iz zimske sečnje je bolj obstojen kot pa v času vegetacije.

Delavci GG Slovenj Gradec so izvajali sečnjo in gojitvena dela predvsem v nižinskih predelih, v višjih predelih le tam, kjer ni bilo preveč snega. Konec februarja so se prestavili na delovišča izven območja divjega petelina. **V teh gozdovih (ne glede na lastništvo) se ne sme izvajati del od 1. marca do 30. junija v razdalji 500 m od roba rastišča.**

Sonce je iz dneva v dan močnejše. Na južnih nižinskih pobočjih so se v drugi polovici februarja že pokazale posamezne kopne površine, pa tudi katero od divjih odlagališč odpadkov. Aktivnosti akcije „Očistimo Slovenijo v enem dnevu“ se nadaljujejo po vsej Sloveniji. Gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije so v interaktivni atlas in zemljevid Slovenije Geopedia vneto vnašali divja odlagališča v gozdnem prostoru. Evidenco starih odlagališč smo dopolnili z novimi. 17. februarja 2010 je predsednik Turističnega društva Slovenj Gradec Peter Cesar, ki je tudi koordinator čistilne akcije v Mestni občini Slovenj Gradec, sklical operativni sestanek vseh organizacij in društev, ki so pripravljene sodelovati v ekološki akciji 17. aprila letos v občini Slovenj Gradec. V dvorani slovenjgraške gimnazije smo se zbrali predstavniki občine, komunalnega podjetja, vaških skupnosti, šol, gasilcev, gozdarjev, planincev, lovcev in drugih. Med njimi je bil tudi župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar. Prisotni so bili seznanjeni z operativnim potekom akcije.

V februarju smo gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec po predhodnih pripravah organizirali delavno srečanje lastnikov po zapredkaricah poškodovanih gozdov na Rifloem vrhu na Prevaljah. 19. februarja so se jim pridružili tudi lastniki negozdnih površin ob poškodovanih gozdnih površinah. Namen srečanja je bil seznaniti lastnike s prekomernim pojavom os zapredkaric v lanskem letu, z aktivnostmi evidentiranja, akcijskim načrtom njihovega obvladovanja, predvsem pa zatiralnimi aktivnostmi v letošnjem letu. Delavnico smo pripravili in izvedli vodja KE Prevalje Janko Mikeln, vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov Gorazd Mlinšek in revirni gozdar Franjo Štern. Delavnica je bila uspešna in kljub dežju smo se podali tudi na teren.

Kljub peštrim dogajanjem na različnih področjih gozdarstva so februarski storži nekoliko krajši - skladno z dolžino meseca!

Projekt NATREG

Mika Medved, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

V torek, 9. 3. 2010, je v Ribnici potekala delavnica „RAZVOJNE PRILOŽNOSTI ZAHODNEGA POHORJA“, ki sta jo v sodelovanju z Regionalno razvojno agencijo za Koroško organizirala Občina Ribnica na Pohorju in Zavod za varstvo narave RS.

Jurij Gulič in Gregor Danev (ZVNRS) predstavljata projekt Natreg

Delavnica je bila organizirana v okviru evropskega projekta NATREG, v katerega je območje Pohorja vključeno kot eno izmed 6 območij Alpe-Adria-Panonia evroregije. Načrtovani projekt naj bi dal smernice za upravljanje z naravnimi vrednotami in zavarovanimi območji kot priložnostmi za trajnostni regionalni razvoj, kar kratica NATREG v prevodu tudi pomeni.

Projekt, katerega vrednost je 2,1 milijona EUR, je bil prvič predstavljen na otvoritveni konferenci sredi lanskega septembra na Rogli. Poleg Pohorja so bila predstavljena tudi druga pilotska območja (delta reke Pad v Italiji, Regionalni park reke Drave v Koprivniško-Križevski županiji na Hrvaškem, Belska Kočna na avstrijskem Koroškem, Deliblatska peščara v Vojvodini in Styria region v Avstriji).

Sam projekt je vsekakor priložnost, da se ovrednotijo procesi naravnega kot tudi turističnega razvoja na Pohorju, da se poiščejo tiste skupne točke, ki bi usklajenemu razvoju Pohorja, predvsem pa njegovim prebivalcem, dale nove možnosti.

Pomembno je poudariti, da varstvo narave ni več tog, konservatorski sistem, ki ne dopušča nobenih posegov in sprememb,

ampak skuša slediti procesu razvoja varstveno pomembnih območij in varstvo narave vpeti v življenjski utrip teh območij. Gozdarji javne gozdarske službe smo bili prav na Pohorju tako z osnovanjem gozdnih rezervatov (razvoj naravnih biotopov) kot s projektom čiščenja zaraščajočih pohorskih planj (ohranjanje kulturne krajine in specifičnih biotopov volkovja) začetniki takšnega načina dela. Zato smo takšnih pobud lahko samo veseli. Želimo si, da bi razmišljanja naravovarstvenikov rodila tudi konkretne sadove.

Zavod za gozdove bo v projektu sodeloval z bogato podatkovno bazo o gozdovih, ki zavzemajo skoraj 90 % območja projekta. Gozdni prostor, ki je na grebenu Pohorja stičišče različnih interesov in vizij razvoja, pa bo prav gotovo deležen posebne

pozornosti.

Gozdarji Zavoda za Gozdove Slovenije smo zato na delavnici še s prav posebnim zanimanjem prisluhli različnim pogledom in projektom, ki so bili predstavljeni. Zanimive so bile predstavitve projektov, ki na Koroškem že tečejo. Kolesarske pobude v okviru projekta Hiking & Biking je predstavil Primož Vodovnik iz RRA.

Veliko pozitivnih komentarjev in zanimanja je požela zanimiva predstavitev izvedenih projektov koroške hiše in kmečke tržnice v okviru LAS MDD, Zadruga za razvoj podeželja, ki jo je pripravila ga. Marija Praznik.

Vizijo turističnega razvoja v občini Ribnica na Pohorju je predstavil g. Srečko Jesenšek iz ŠC Pohorje, ki skupaj s podjetjema Rikom in GTC Kope v zadnjih letih pomembno vpliva na razvoj smučarskega turizma med Partizanko in Ribniško kočjo.

Zaradi številnih referentov je bila diskusija časovno omejena. Kljub temu pa smo v neformalnih pogovorih tako s predstavniki strokovnih služb kot tudi z domačini izmenjali kar nekaj izkušenj in mnenj v prepričanju, da si za Pohorje želimo le najboljše.

Strokovno srečanje lastnikov z zapredkaricami poškodovanih gozdov na Prevaljah

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Luka Zajec

Gozdarji Krajevne enote Prevalje, Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, so v lanskemu letu v juliju opazili močno rjavenje krošenj smrek v gozdu na Riflovemu vrhu pri Prevaljah. Pri takojšnjem pregledu poškodovanih gozdov in posameznih porjavelih krošnjah dreves so ugotovili, da smrek niso napadli podlubniki. Za določitev pagosenic, zapredenih v zapredkih na smrekovih vejah, so se obrnili na strokovnjake Poročevalsko, diagnostično in prognostične službe za varstvo gozdov (Biotehniška fakulteta - Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire, Gozdarski inštitut Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije). Na smreke na Riflovemu vrhu so se naselile in poškodovale krošnje ose zapredkarice, katere v Sloveniji še niso bile opažene, čeprav so v našem prostoru kot avtohtone vrste stalno prisotne. V Evropi, še posebno na Češkem in v Italiji, so morali zaradi prekomerne namnožitve zapredkaric in posledično podlubnikov posekati tudi nekaj tisoč hektarjev smrekovih gozdov.

Prisotni so si ogledali tudi ličinke zapredkaric.

V upanju, da zapredkarice in podlubniki ne bodo povzročili prevelike škode, gozdarji že od časa prvega opažanja izvajajo številne aktivnosti za obvladovanje omenjenih žuželk v letošnjem letu. Pri tem intenzivno sodelujejo lastniki poškodovanih gozdov. Poleg pravočasnih preventivno varstvenih ukrepov je pomembno tudi obveščanje in osveščanje lastnikov gozdov in druge javnosti. Zato so gozdarji ZGS OE Slovenj Gradec 19. februarja 2010 organizirali

Strokovno srečanje lastnikov po zapredkaricah poškodovanih gozdov na Prevaljah

strokovno srečanje za lastnike po zapredkaricah poškodovanega gozda in lastnikov zemljišč ob poškodovanem gozdu. Udeležba je bila v polni zasedbi. Strokovno srečanje je potekalo v dve delih. Vodja KE Prevalje Janko Mikeln je prisotne naprej seznanil z osico zapredkarico, njenim življenjskim razvojem, njeno naseljenostjo in povzročeni škodah v evropskem prostoru in možnimi poškodbami ali celo uničenju gozda pri nas. Vodja gojenja in varstva gozdov v OE Slovenj Gradec Gorazd Mlinšek sem jim predstavil dosedanja dogajanja in aktivnosti za izdelavo načrtov obvladovanja zapredkaric in podlubnikov. O načrtovanih ukrepih je spregovoril revirni gozdar revirja Jamnica Franjo Štern. Oceno poškodovane površine smo izvedli na osnovi poškodovanosti krošenj smrek in pokritostjo teh z zapredki, v katerih so bile pagosenice. Glede na porjavlost krošenj smo določili tri območja poškodovanih površin (zelo močno poškodovana - zelo velika številčnost poškodovanih dreves, srednje poškodovana in malo poškodovana drevesa - malo številno poškodovanih dreves). Skupna površina je bila ocenjena na 62 ha. V drugi polovici julija 2009 so se pagosenice spustile na tla in se zarile v zemljo 10 do 15 cm globoko, kjer prezimujejo. Zanimala nas je dejanska razširjenost zapredkaric na Riflovem vrhu. S pomočjo vzorčenja in kopanja jam na poškodovanih površinah in štetja ličink v zemlji smo ugotovili dejansko ogroženo površino. Strokovna literatura navaja, da je normalna prisotnost ličink v zemlji 20 na 1 kvadratni meter. Na posameznih ploskvah je bilo 100 in več ličink, na dveh celo 1770 in 1832 na 1 kvadratni meter. Ugotovili smo, da je površina ogroženosti več kot 100 ha. Potrebno je pravočasno in intenzivno ukrepanje, da pobočja na Riflovem vrhu ne bodo ogolela. Ob pomoči strokovne službe za varstvo gozdov smo se odločili za obvladovanje osic zapredkaric s pomočjo lepljivih trakov. V aprilu (ali pa tudi kasneje)

pričakujemo, da bodo iz zemlje zleze odrasle žuželke in rojile. Oplodjene samice bodo lezle po deblih smrek na veje, kjer bodo na iglice odlagale jajčeca. Iz jajčec se bodo razvile ličinke. Njihov nadaljnji razvoj bo potekal v zapredkih v svilnatih tulcih na vejah. Hranile so bodo z iglicami. V zadnji razvojni fazi se bodo po 35 do 45 dneh spustile na tla. Poškodovanost krošenj vpliva na slabšo vitalnost smrek, nevitalne smreke pa so lahko vaba za podlubnike.

Z lepljenjem trakov bomo zmanjšali številčnost oplodjenih samic. Pričetek rojenja in smer naleta zapredkaric bomo ugotavljali s pomočjo lepljivih ploščic, katere bomo obesili na obrobje poškodovane površine. Morebitni nalet podlubnikov bomo spremljali s pomočjo kontrolno lovnih nastav (debel) in pasti za podlubnike. Lastnike gozdov smo seznanili z dvema scenarijema ukrepanj: izvajanje akcijskega načrta v primeru ogrožanja stabilnosti gozda samo zaradi zapredkaric in z morebitnim črnim scenarijem, če se poleg zapredkaric prekomerno razmnožijo tudi podlubniki, ki lahko povzročijo ogolitev po zapredkaricah napadenih gozdnih površin. V jesenskem času so prevaljski gozdarji intenzivno pripravljali načrt odpiranja poškodovanih gozdov z gozdnimi vlakami. Pripravili smo tudi akcijski načrt obveščanja lastnikov poškodovanih gozdov, širše javnosti in strokovne službe v Občini Prevalje. K sodelovanju smo povabili tudi Upravo RS za zaščito in reševanje oz. civilno zaščito. 25. marca 2010 bomo organizirali novinarsko konferenco, na kateri bomo novinarje seznanili z dogajanjem na Riflovem vrhu.

Z načrtovanimi ukrepi smo udeležence delavnice seznanili tudi na terenu. Namen srečanja je bil dosežen - vsi udeleženi lastniki se bojijo morebitne nevarnosti! Strinjajo se, da je potrebno takoj ukrepati in pravočasno odpreti zaprte predele gozda za lažjo intervencijo.

Očistimo Slovenijo

Mika Medved, univ. dipl. inž. gozd,

Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Akcija Očistimo Slovenijo je v polnem teku. Postaja medijsko najbolj prepoznavna akcija v Sloveniji. Pobudnikom akcije je uspelo aktivirati različne vrste medijev, ki o poteku akcije, o divjih odlagališčih, takšnih in drugačnih, o problemih, ki jih imajo posamezniki z nečistim okoljem, pridno poročajo.

Zato ni nič čudnega, če imamo na spletnem atlasu geopedia (ocistimo.si) veliko število rožnatih, črnih, rdečih in rumenih pik, ki prikazujejo odlagališča.

Strokovne službe, ki sodelujemo tudi kot pobudnice akcije, ugotavljamo, da je prišlo pri evidentiranju teh odlagališč do napak oz. napačnih interpretacij (predvsem tam, kjer so jih evidentirali študenti geografije s pomočjo aerofotoposnetkov rožnate pike in tam, kjer so občani odlagališča evidentirali preveč podrobno).

Zato so se ključni partnerji v akciji skupaj z Upravo RS za zaščito in reševanje odločili za akcije preverjanja evidentiranih odlagališč oz. za izvedbo iskalnih akcij, ki bi potencialne zarise divjih odlagališč potrdile oz. zavrgle.

V petek, 5. marca, je bil zato na območni izpostavi Uprave za zaščito in reševanje v Slovenj Gradcu sestanek predstavnikov lokalnih skupnosti, strokovnih služb in civilnih združenj, skratka vseh, ki so pomembni za izvedbo akcije.

Alan Matijević, vodja Izpostave URSZR Slovenj Gradec ter sklicatelj sestanka, je na kratko razložil vzroke za sklic sestanka ter predstavil glavno nalogo, ki naj bi jo sestanek uresničil določitev organizacije, ki bi v posamezni občini prevzela vlogo organizatorja iskalno-čistilnih akcij 13. in 20. marca. Prav tako je ponudil pomoč same Izpostave URSZR Slovenj Gradec pri teh akcijah.

Peter Cesar, lokalni koordinator akcije za Koroško, je v imenu organizatorjev predstavil čistilno akcijo ter iskalno-čistilni akciji, ki bosta 13. in 20. marca. Prisotnim je razdelil še obrazec, na katerega so se po posameznih občinah vpisali organizatorji iskalnih akcij.

Gozdarji smo na posvetu predstavili svoje dosedanje delo, predvsem potek evidentiranja. Poudarili smo, da iskalne akcije v gozdu in gozdnem prostoru niso posebej potrebne. Potrebno je prevzeti lokacije, ki jih je evidentiral ZGS. Ponudili smo tudi pomoč pri organiziranju iskanja lokacij odlagališč po posameznih lokalnih skupnostih oz. občinah.

Zaradi obilice snega prva iskalna akcija 13. marca ni bila v celoti izvedena. Kljub temu pa so v večini lokalnih skupnosti potekali sestanki, kjer se že delajo načrti za iskalne akcije in samo izvedbo čistilne akcije 17. aprila.

Gozdarji na teh sestankih pridno sodelujemo, velikokrat tudi kot pobudniki operativno smiselnega iskanja odlagališč. Do sedaj imamo evidentiranih nekaj več kot 20 odlagališč v gozdu in gozdnem prostoru. Ker nam v višjih predelih (območje Črne, Mežice, Pohorja) evidentiranje otežuje debela snežna odeja, predvidevamo, da se bo število evidentiranih odlagališč v gozdu do zaključka akcije še nekoliko povečalo.

Ker je vnema in angažiranost predvsem mladih lokalnih organizatorjev akcije velika, pozivamo vse, da se pri odlagališčih, ki so v gozdu, ob gozdnih cestah ali na robu gozda obrnejo na naslove Krajevnih enot ZGS, ki so jih dobili na omenjenem sestanku. Preverjanje bo hitrejše in lažje, energijo pa namesto v iskalne akcije usmerimo v samo promocijo čistilne akcije 17. aprila.

Salonitne plošče so nevarni odpadki, ki so bili v preteklih letih precej pogost gost naših gozdov

Foto: Peter Cesar

Tudi kontejnerji lahko postanejo divje odlagališče

Bela repa Za zdravo življenje

Martina Cigler

Zima nas je letos kar presenetila z nizkimi temperaturami in prehladna obolenja in gripe so tu. Da postanemo bolj odporni, lahko posežemo po starih dobrih receptih naših babic in prababic. Rastlina, ki nam pomaga zvišati odpornost, je tudi bela repa.

V predkrompirjevih časih je bila repa skupaj s kostanjem pomembno zimsko živilo, danes pa nekoliko pozabljamo nanjo. Repa je užitna cela, lahko uživamo mlade liste, cvetove, poganjke in odebeljene korene. Repni listi so s hranili bolj založeni kot koren in so eden najboljših virov kalcija nasploh, koren pa vsebuje veliko pomembnih mineralov, vitaminov in razkuževalnih gorčičnih olj. Jemo jo surovo, kuhano, pečeno ali naravno okisano. Vsebuje tudi za življenje pomembno folno kislino.

Pri kuhanju izgubi nekaj pikantnega okusa, zato jo raje pečemo ali uživamo surovo.

Dobro se glede okusa obnese tudi kuhana s proseno kašo, kar je že stara ljudska jed. Repo skladiščimo v hladnih kletih, najbolj dolgo pa se obdrži kisl.

Repni mošnjički

Potrebujemo:

- 2 žlici oljčnega olja
- 300 g repe
- 1 strok česna
- 4 žlice prosene kaše
- 1/4 tličke karija
- 1/4 l vode
- 1 žlica peteršilja
- 2 žlici kisle smetane
- 1 jajce
- 2-3 liste vlečenega testa

Priprava: česen in čebulo na drobno sesekljamo, repo na drobno narežemo, dodamo k čebuli ter pražimo nekaj minut, nato dodamo česen. Dodamo proseno kašo in dolijemo vodo, začnimo s karijem in soljo, kuhamo 20 minut. Vmešamo sesekljan peteršilj in počakamo, da se masa ohladi. Vmešamo kislno smetano in jajce.

Vlečeno testo razrežemo na osmine in premažemo z oljčnim oljem. Na sredino koškov testa damo po eno žlico nadeva, vse skupaj oblikujemo v mošnjičke. Za

premaz mošnjičkov uporabimo slano vodo in žličko gustina. Pečemo jih od 20 do 25 minut na 190 °C.

Črna redkev (*Raphanus sativus*) - odlična proti mrazu

Za črno redkev je bilo veliko zanimanja že v pradavnini tako v prehrani kot v zdravilstvu. Ampak pazite, črna redkev sicer lahko občasno ponudite s fižolom, vendar je zelo težko prebavljiva. Iz njenega soka z dodatkom medu in kisa pa si lahko pripravite sirup, ki vas bo obvaroval prehlada.

Najprej se je pojavila v Aziji, na veliko pa naj bi jo gojili Kitajci. Podobe na steni grobnic pričajo, da so jo gojili tudi v Egiptu. Z gojenjem repe so se ukvarjali tudi Grki in Rimljani.

Zanjo velja, da je bogat vir vitaminov A, B1, B2, C in drugih, povečuje odpornost organizma, pomirja, povzroča izločanje seča, znižuje holesterol, pomaga pri vnetju ledvic in mehurja, vpliva na lažje izločanje žolča, izkaže se pri bronhitisu in prehladih ter cirozi jeter in revmi. Redkve naj ne uživajo bolniki z vnetim žolčem.

Še recept za svež sok iz redkev: redkve olupimo, jih naribamo, dodamo naribano jabolko ali naribano korenje, damo vse skupaj v sokovnik in izcedimo sok. Ta sok je koristen za pljuča, pomaga pri astmi, bledici in pri izločanju ledvičnih in žolčnih kamnov.

Vir: spletne strani

Menedžerka (2. del)

Milena J. Cigler

Menedžerke Mateje že dolgo ni bilo. Kaj se je zgodilo vendar, sva se ji kaj zamerili? Potem se nekega večera prikaže pri vhodnih vratih. Bila je že tema, da nisem vedela, ali je prava.

»Nekaj sem pripeljala!« pravi. »A res, kaj pa?« »Tako bosta videli.« Potem »privleče« iz avta vrečke, natrane z nečim težkim, da komaj vleče. In midve samo strmiva.

Po pol ure tega težaškega opravila si je oddahnila. Radovedno sem stopila za njo v jedilnico, kjer se je zdelo, da imamo boljši sejem. In bilo je kaj videti! V enih vrečkah kompleti krožnikov, krožničkov in mini krožničkov, skodelic za čaj, kompot, za kavo, plastičnih posod s pokrovi za

hranjenje itn. Cel list bi lahko popisala.

»Kakšna škoda, da nimamo gostilne ali hotela,« premišljujem. »Če bi še obstajala tekstilna industrija Otiški Vrh, bi lahko delavkam kuhala malico!« »In hodie bi na malico k Sv. Križu,« se pošali Mateja.

»In jaz bi jim kuhala kavo!« se oglasi Martina.

Si predstavljate!? Ker je tu gor tako lepo, marsikatera ne bi več hotela nazaj v tovarno, v hrušč in znoj in vročino!

»Mateja, sedaj pripelji še en pomivalni stroj, ker eden je premalo!« rečem. In se zasmeji: »A veš, da bom res, ker Ivica ga bo sicer vrgla proč, ker si je kupila novega.« »Vprašaj jo, če ima še kak star računalnik in pralni stroj!« »Vse to ima,« se pošali Mateja.

Počutim se, kot da se name vali plaz stvari. V Ivovi sobi se je zlomila polica, ker sem nanjo naložila preveč knjig. In sedaj so knjige na mizah, na tleh, na knjigah zvečer večerjam, ko gledam Tino Maze, na knjigah zaspim in se počutim kot županja iz Kafkove knjige Grad.

»V hlevu se ti pa res kopicí slama,« pravi Mateja, ko gre pomolsti trmasto kozo.

»Slame je že pol metra in ...« »Vem, vem, saj koze sem že preselila v prazni boks, ker jo je vznemirjala bolj kot slama kokoš, ki je v jasli za seno nesla jajca.« In sedaj ko sta kozi kot gospe v konjskem boks (brez konja), hodi ona kura v njun boks nesti jajce v jasli za konja. Prava zmešnjava!

»Mateja, ali lahko kozama dam približek v to keramično skledo?« »Ni govora, si znorela!« »Zakaj pa nam bo toliko posode?« Počakaj, da zrasede vnukinja, pa bo mogoče rabila za ohcet.«

»Aja! Kaj pa do takrat?«

»Si bom že kaj izmislila,« pravi in natoči kavo iz avtomata za kavo, ki ga je tudi pripeljala zraven.

Nisem ji pa povedala, da je komplet krožnikov od abrahama (mojega) še za omaro, komplet je v omari v kurilnici (od moje sestre), na policah v kurilnici so pa še knjige, ki sva jih z Martino »prodajali«, recimo Iz pekla Marjana Jermana, Gričnikova Pohorska samorastnika in Vid Hafner Ivana Srebnika, da ne govorim o mojih knjigah, ki so še vsepovsod. »Sedaj mi je padla ideja v glavo!« rečem. Dala bom oglas. Menjam krožnike in knjige za pasje brikete! Sicer se pa zahvaljujem vsem »sponzorjem«, ki so prebrali Menedžerko v januarskem Viharniku, ker nas zdaj izdatno podpirajo pri prehrani našega ljubljenega Ronija.

Identifikacija konjev (2. del)

Milena Tretjak, inž. rač. in inž. kmet.

Ali potrebujemo ID, preden prodamo konja?

Vsak kopitar mora imeti veljaven identifikacijski dokument. ID mora prodajalec ob času prodaje prenesti na kupca, ta pa ga mora v 39 dneh predložiti izdajatelju. Ob tem je potrebno izpolniti obrazec Prijava spremembe lastništva.

Kadar pogine konj, kaj je potrebno storiti?

Ob poginu ali evtanaziji kopitarja je potrebno poklicati veterinarsko higiensko službo, da odpelje žival, ob tem pa je potrebno priložiti identifikacijski dokument higienski službi.

Konja želimo oddati v klavnico.

Da konja oddamo v klavnico, mora izpolnjevati enega od pogojev:

- ima potrdilo o istovetnosti ali identifikacijski dokument,
 - je čipiran, ima ID in je namenjen za prehrano ljudi,
 - je mlajši od 12 mesecev, skoten v Sloveniji, čipiran, ima potrdilo o označitvi in je vpisan v centralni register kopitarjev.
- Ko konja oddamo v klavnico, moramo predložiti dokument.

Kaj moramo storiti, kadar kupujemo kopitarja iz države, ki je članica EU?

Ob nakupu kopitarja v drugi državi članici EU mora kupec predložiti ID organizaciji, ki ga je izdala, skupaj z vsemi podatki o novem lastniku zaradi spremembe lastništva.

V kolikor se sprememba lastništva ne uredi v državi članici, ki je ID izdala, je to potrebno urediti v Sloveniji. V tem primeru novi lastnik ID in podatke o nakupu - datum nakupa, podatki o novem lastniku - predloži kontaktni točki - veterinarski fakulteti, ta pa podatke zaveže v centralni register kopitarjev ter jih posreduje izdajatelju ID.

Kaj storimo, če kupujemo kopitarja iz države, ki ni članica EU?

Najkasneje v 30 dneh po uvozu kopitarja - končanem carinskem postopku -, moramo spremne dokumente kopitarja predložiti izdajatelju v Republiki Sloveniji in vložiti zahtevek za ID ali vpis obstoječega dokumenta v centralni register kopitarjev.

Ali lahko veterinar zdravi konja, ki nima ID-ja?

Kadar v nujnih primerih ID ni na voljo in veterinar ne more preveriti, ali je konj namenjen za prehrano ljudi ali ne, sme pri zdravljenju uporabiti le snovi, primerne za konje, ki so namenjeni za prehrano ljudi. Veterinar naj bi imel dostop do ID še posebej v primerih, ko zdravi konja z zdravili, ki so prepovedana za uporabo klavnih živali, takrat mora izpolniti in podpisati del II. oddelka IX, s čimer živali spremeni status - ni namenjena za prehrano ljudi.

Če prodamo konja, ali lahko novi lastnik spremeni izjavo glede uporabe konja za prehrano ljudi?

Ko je žival enkrat označena, da ni namenjena za zakol za prehrano ljudi, poznejši lastnik tega ne more več spremeniti. Namen tega pravila je, da se zagotovi, da živali, ki so bile morda zdravljene z zdravili, ki so prepovedana za uporabo pri živalih, ki so namenjene za zakol za prehrano ljudi, ne vstopijo v prehransko verigo.

V nasprotnem primeru, če je žival označena kot namenjena za zakol za prehrano ljudi, lahko novi lastnik kadarkoli spremeni status živali. To stori tako, da v ID izpolni II. oddelek IX, to podpiše ter javi na Veterinarsko fakulteto oziroma v Lipico.

identifikacijo kopitarjev predvideva kazni v naslednjih primerih:

- opustitev prijave živali za označitev,
- zloraba mikročipov ali dokumentacije,
- opustitev prijave spremembe podatkov,
- zakol nepravilno identificiranega konja.

Za fizične osebe znašajo kazni od 120 do 500 EUR, za pravne osebe pa od 1200 do 6000 EUR.

Je v primeru, če organiziramo konjeniško prireditev, potrebno preveriti ID konjev, ki se udeležijo tekmovanja?

Da, dokumenti morajo spremljati konje.

Konje morajo dokumenti spremljati tudi:

- kadar je konj vhlavljen ali na pašniku na drugem naslovu,
- ob začasnih premikih, ko je konj v bližini gospodarstva in je ID mogoče predložiti v roku treh ur,
- ob premiku na poletno pašo,
- neodstavljenе živali ob materi ali nadomestni materi,
- kadar je konj na tekmovanju oz. raznih dogodkih,
- med premikom ali prevozom, ki je nujen za konja, na primer v primeru poškodbe ali v primeru vožnje na pripust.

Kakšne bodo posledice, če ne poskrbimo za identifikacijo konja?

Določene so sankcije. Uredba o izvajanju Uredbe Komisije (ES) št. 504/2008 o izvajanju Direktiv Aveta 90/426/EGS in 90/427/EGS v zvezi z metodami za

Mesec zdravega nasmeha, marec 2010

V sodelovanju z vašim veterinarjem in Pedigreejem

Vsak pes si zasluži zdrave zobe!

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

V mesecu marcu poteka v sodelovanju s Pedigreejem akcija »mesec zdravega nasmeha«, v kateri sodeluje tudi naša ambulanta. **Mesec zdravega nasmeha** lastnikom psov omogoča **brezplačne preglede zob in dlesni njihovih ljubljencev**. Zato vas ob tej priložnosti vabimo na brezplačen pregled zob in dlesni vašega ljubljencevka v našo ambulanto, kjer vam bomo svetovali o pravilni prehrani psa in pregledali njegovo zobovje, na koncu pa vas bomo nagradili z manjšo pozornostjo, ki jo namenja sponzor Pedigree.

Po številnih anketah, ki so jih opravili s pomočjo takšnih akcij, so prišli do zaključka, da ima kar 80 % psov, starejših od 3 let, resne težave z dlesni in neustrezna zobna higiena ima pri tem veliko vlogo. Slabi zobje resno ogrožajo zdravje, zato je že mladiče potrebno navajati na ustrezno dnevno higieno, če se želimo izogniti kasnejšim sistemskim boleznim.

Parodontoza oziroma parodontalna bolezen je vnetje dlesni, ki pri kroničnem poteku vodi v propad obzobnega tkiva. Če se hočete izogniti parodontozni, morate redno obiskovati svojega veterinarja in se dogovoriti za redne preglede zobovja. Zobe vašega psa naj veterinar pregleda vsaj dvakrat na leto. Nastanek parodontoze boste preprečili z redno nego zob vašega psa, in sicer s ščetkanjem zob. Če pa ste se odločili, da zob psu ne boste ščetkali, izberite primerne približke.

Kako poteka akcija?

Akcija poteka tako, da štirinožnemu »pacientu« v marcu ponudimo brezplačen pregled zob in dlesni, lastnika pa dodatno osvestimo o pomembnosti kučkove zobne higiene, saj se veliko težav na zobeh manifestira v obliki drugih kasnejših

zdravstvenih težav (srce, nepravilna prehrana, bolečine, ...). Pedigree priskrbi darilca za lastnike, namenjena zobni negi njihovega psa (Denta sticks) ter informativno tiskano gradivo o negi pasjih zob, ki jih veterinar po pregledu da lastniku.

Prvi pomladni dnevi

Janez Bauer

Kar nekam dolgo se je potikala okrog nas ta starka zima. A kljub temu se nezadržno bližajo topli pomladni dnevi. Naših čebelic pa je vsak dan več.

Z nastopom toplejših in daljših dni matica zaleže vsak dan več čebel. Prve letošnje čebele, zaležene v februarju, so se že izvalile in ob toplem sončnem dnevu jih lahko opazujemo, kako se razgibavajo na bradi panja. Sedaj se potreba po hrani in toploti močno poveča. Čebele morajo ogrevati gnezdo na trideset stopinj, da se zalega lahko razvija in da matica lahko zalega nove čebele. Za to pa porabijo veliko hrane. Tudi prvi koški cvetnega prahu, ki ga prinesejo čebele v panj, so

zelo dobrodošli. Naberejo ga na prvih znanilcih pomladi, zvončkih, mačicah in pomladanskem podlesku. S cvetnim prahom in medom iz zaloge hranijo čebele zalego. Količina zaleženih celic je

močno odvisna od prinesenega cvetnega prahu in medenih zalog v panju. Veliko zalege sedaj pa pomeni močno čebeljo družino, ki bo prinesla veliko medu. Ob slabih vremenskih pogojih, dežju, mrazu in daljših ohladitvah pa matica ne zalega. Takrat se čebelja družina slabo razvija, hitro jo napade kakšna bolezen in čebele ne bodo prinesle kaj medu. Dobro je, da čebele toplo odenemo, če jih še nismo, in poskrbimo, da v panju ne bo vlage. Za odevanje je najboljša penasta guma, saj prepušča vlago in je topla.

Bliža se tudi eden od mejnikov v čebelarstvu, to je jožefovo. Stari čebelarji so govorili, da kakršno je na Jožefa vreme, taka bo čebelarstva letina. Ta pregovor sicer najbolj ne drži, je pa res, da se bližajo dnevi, ko bomo veliko bolj intenzivno posegli v čebeljo družino.

Že ob prvem izletnem dnevu in vseh naslednjih smo si lahko ustvarili sliko o moči in kvaliteti čebeljih družin v čebelnjaku. Čebele v močnih in zdravih družinah mirno in množično izletavajo, prinašajo cvetni prah, mlade čebele pa se prašijo na bradi panja. V slabših družinah izletava le malo čebel, donos cvetnega prahu je majhen in pročelje panja je marsikdaj onečedeno z iztrebki. Takim

čebeljim družinam zmanjšamo prostor za ogrevanje in počakamo, mogoče se bodo razvile malo kasneje. Najde pa se tudi panj, iz katerega ne izleti nobena čebela. Takšen panj previdno odpremo, odstranimo opaž in preverimo, če niso čebele morda odmrle. V primeru, da najdemo samo mrtve čebele, satje iz

takega panja poberejo in shranimo v plastično vrečo. Prav tako poberejo tudi vse mrtve čebele in jih shranimo. Takoj obvestimo veterinarsko službo, ki skrbi za zdravstveno varstvo čebel, in počakamo na navodila veterinarja. Prazen panj bomo morali vsekakor razkužiti in obžgati, preden bomo vanj lahko naselili novo

čebeljo družino. Sonca in cvetja pa je vsak dan več in skupaj z našimi čebelicami se veselimo toplejših dni.

Srečanje koroških markacistov v Koprivni

Mirko Tovšak

Koroški markacisti pod vodstvom načelnika odbora za planinske poti pri MDO Koroške Romana Močnika že nekaj let pripravljajo vsakoletna srečanja svojih markacistov, kakšen teden prej pa pripravijo tudi skupni pohod na manj znane vrhove na Koroškem.

marsikatero moderne pesniške metafore in na preprost način izražajo globoko ljubezen do planin, gora in narave na sploh.

V uradnem delu srečanja je Roman Močnih predstavil delo in dosežke koroških markacistov v preteklem letu. Domala vse akcije, ki so jih načrtovali, so tudi izpeljali, razen predstavitve planinske poti z Grohota preko Durc na Raduho. Za ta velik zalogaj jim je zmanjkalo potrebnih sredstev, vendar bodo ta podvig izpeljali v letošnjem letu s pomočjo sredstev, ki naj bi jih pridobili iz evropskih sredstev preko PZS. Posebej so ponosni, da so v lanskem letu uspeli usposobiti lepo število novih markacistov, ki so svoje znanje pridobivali na tretjem delu tečaja

markacistov na Košenjaku in na Peci. Tudi za starejše aktivne markaciste so izpeljali izpopolnjevanje pri Kumru pod Olševo. Udeležilo se ga je kar 31 markacistov s koroške in savinjske regije. Zadovoljni so tudi z delom pri izdelavi katastra planinskih poti, za kar še posebej zavzeto skrbi njihov član Kotnik.

Že kar v navado je prišlo, da na vsakoletnih srečanjih podelijo tudi laskavi naslov »koroški markacist leta«. Za leto 2009 je to priznanje prejel Bojan Šipek iz Črne, Knafelčeva priznanja pa sta prejela Friderik Weiss in Janez Juvančič. Podeljenih je bilo tudi nekaj pohval in priznanj za zavzeto delo posameznikov v preteklem letu.

Trije odlikovanci: Janez Juvančič, Bojan Šipek in Friderik Weiss

Markacisti Koroške na poti proti Šteharskemu vrhu

Letos so poverili organizacijo pohoda PD Ravne na Koroškem, ki je v zimskih razmerah pripravilo pohod na znani Šteharski vrh (1018 m) nad Ravnami. Pohoda so se udeležili domala vsi aktivni koroški markacisti iz 11 planinskih društev, pohod pa so zaključili na kmečkem turizmu Spodnji Lečnik, kjer so se še nekaj časa zadržali v prijetnem druženju.

Vsakoletno srečanje markacistov, na katerem ocenijo svoje delo v preteklem letu in zaslužnim markacistom podelijo tudi priznanja, je bilo v Koprivni v planinski postojanki Kumer pod Olševo. Kljub obilnemu sneženju je bilo prisotnih preko 60 udeležencev, med njimi tudi predsednik MDO-ja za Koroško Drago Horjak in podžupanja občine Črna na Koroškem Romana Lesjak, kamor sodi tudi ta planinska postojanka. Najprej je vse prisotne pozdravil gostitelj, ki je tudi predsednik AK Peca-Olševa, Marko Kumer. Ana, sicer manj znana Kumrova mama izpod Olševe, ki dokazuje svojo trdoživost z življenjem v teh odročnih planinskih krajih, je predstavila nekaj svojih pesmi, ki so nastale v objemu gora s koroškega pogorja. Te pesmi so prelepe, polne notranjega nemira, in prekašajo

Skupinska fotografija pred Kumrovo domačijo

Bernekerjeva odličja 2010

Jože Potočnik, prof.

Foto: Primafoto, R. Podjavoršek

Že 35 let mineva, odkar Mestna občina Slovenj Gradec podeljuje Bernekerjeve nagrade in plakete. Bernekerjeva nagrada se podeli za izjemne uspehe, ki jih doseže posameznik ali skupina na področju književnosti, dramske umetnosti, glasbe in plesa, upodabljajoče umetnosti, filma in radia in oblikovanja.

Bernekerjeve plakete podeljuje Mestna občina Slovenj Gradec posameznikom, ki delujejo na območju mestne občine, kot priznanja za večletno umetniško in poustvarjalno delo, ki pomeni pomemben prispevek k rasti ljubiteljske kulture. Bernekerjeva plaketa se lahko podeli tudi društvom ali skupinam za 20 let uspešnega delovanja na področju ljubiteljske kulture.

Letošnjo Bernekerjevo nagrado je prejel Mičo Mičovič, amaterski gledališki ustvarjalec in dolgoletni vodja kulturnega društva Splošne bolnišnice Slovenj Gradec. Za izjemen občutek za delo na kulturnem področju je prejel Bernekerjevo plaketo leta 1989.

Na sliki (od leve): Sergej Dolenc, Saša Djura Jelenko, Matjaž Zanoškar, župan MO Slovenj Gradec, Frančiška Čeru in Mičo Mičovič

Bernekerjevo plaketo so prejeli:

Frančiška Čeru za prispevek k ohranjanju ljudskega rokodelskega izročila in kulturne dediščine;

Saša Djura Jelenko, arheologinja, za izjemna odkritja in promocijo arheološke zapuščine Mislinjske doline;

Sergej Dolenc, amaterski gledališki igralec in režiser. Njegovo večplastno delo na kulturnem področju je obogatilo kulturno podobo našega kraja.

Slavnostni govornik ob kulturnem prazniku je bil lanskoletni Bernekerjev nagradjenec, fotografski mojster Tomo Jeseničnik, ki je med drugim poudaril: »Slovenj Gradec brez dvoma ostaja mesto

kulture, pa čeprav so 'vremena' kulturnikom in uporabnikom kulture zaradi globalne gospodarske podhranjenosti zadnje čase manj vedra.« Slovenjgraški župan Matjaž Zanoškar, ki je podelil Bernekerjeva odličja, se je zahvalil prejemnikom priznanj in vsem, ki ustvarjajo in poustvarjajo kulturne vrednote v ožjem in širšem okolju. Poudaril je med drugim, da uresničujemo pomembne projekte v sklopu Evropske prestolnice kulture 2012. Bogat kulturni večer je popestril gledališki igralec Jurij Souček s Cankarjevim Kurentom v režiji našega rojaka Roberta Waltla.

Stare sablje

Martina Cigler

Zopet se pričinja pomlad in po dolgem času ne bodo prepevali le ptiči, ampak se bo slišala tudi pesem raznih ansamblov. Eden izmed takih je ansambel Stare sablje, ki so zvest spremljevalec PD Dravograd.

V skupni so naslednji člani: vodja Alojz Rožič, Peter Štih, Jožica Vrhovnik, Jože Kašnik, Jože Stojan in Jakob Mori. Že peto leto so v tej zasedbi in imajo že številna priznanja in dve zgoščenki. Prva nosi naslov Na koroškem je fajn, druga pa ima naslov Na kmetiji Klančnik. 19. ta mesec imajo tudi Alojzjev koncert v cerkvi sv. Vida v Dravogradu. To bo že njihov 4. koncert.

Ideja za to skupino se je porodila vodji skupine Alojzu Rožiču, ki je pred tem ustanovil harmonikarski orkester PD Dravograd, ki je štel kar 64 članov, kar pa je bilo preveč. Nato je »imel« tudi Fante izpod Košenjaka, ki so l. 2001 na Košenjaku zaigrali tudi Milanu Kučanu,

kasneje so sledili Dravski fantje vse do današnje zasedbe Starih sabelj. Prepevajo izključno avtorske pesmi, na izletih, veselicah, krstih ter podobnih prreditvah pa preigravajo tudi pesmi drugih narodnozabavnih ansamblov. Vodja smeje povedati, da brez Avsenika ne gre. Igranja imajo kar dovolj, igrajo približno

50- do 60-krat na leto. Hodijo tudi na festivale narodnozabavne glasbe pri nas in v Avstrijo. Igrajo tudi za lepe nedelje. Srečujem jih že vrsto let in brez njih bi kulturni dogodki zares bili suhoparni. Letos so se prijavi tudi na graškogorski in Vrbeč ter Števerjan festival in upajo, da bodo izbrani, mi jim pa želimo vso srečo.

Pustni plohi v Sredmah

Primož Areh

Pust in vsi ljudski običaji ter vraže, povezane z njim, so tudi letos obiskali naše kraje. Pust ima svoje korenine že v starem Rimu, saj so februarja (t. i. mesec očiščevanja) po ulicah divjale grozljive maske, ki so predstavljale umrle prednike. Ta poganski praznik se je kasneje pomešal s keltskimi navadami, kjer so maske že odganjale zimo in naznanjale pomlad. V keltskem verovanju je pust povezan s praznikom imbolc. Takrat so prižgali ogenj, kresove in sveče, da bi privabili sončni sij pomladi. Prav tako so blagoslavljali seme in orodje, ki so ga uporabljali za delo na polju. Pust pa je v katoliškem verovanju povezan tudi z največjim krščanskim praznikom, veliko nočjo, saj naznanja uvod v postno obdobje. Pustni torek je namreč še zadnji dan, ko se mastimo, medtem ko na pepelnico sredo pusta pokopljemo in začne se post. Pustni čas je namreč določen s prvo pomladno luno, na katero je vezana tudi velika noč.

V nekaterih krajih po Sloveniji je znana navada, imenovana vlečenje ploha. O tem poročča že Valvasor, ki pravi, da so morala dekleta, ki so se približevala tridesetim, pa niso bila oddana, fantom na vasi nekaj plačati ali pa so morala vleči ploho. Nekdaj je bilo namreč največ porok ravno v zimskem času (med božičem in pustom), ko ni bilo dela na polju, medtem ko porok v adventnem in postnem času ni bilo. Ploh je bil na Koroškem težak olupljen smrekov hloď, na katerega je bila pritrjena slamnata lutka. Neporočeni fantje so ploho vlekli po vasi v posmeh vsem dekletom, ki se niso hotela poročiti, še zlasti pa tistim, ki so dejala, da se bodo, a se niso. Smreka je predstavljala ženina, fantje pa so vzklikali: »Ker nas niste hotele, pa imate tega ženina.« In kot se za pustni čas spodobi, je vse potekalo v norčavem vzdušju. Nazadnje so ploho prodali, lutko vrgli v vaški vodnjak ali potok, denar pa zapili na naslednjem plesu. Tako je bila stvar, kar se pusta in pepelnice tiče, končana do naslednjega leta. Tega starega običaja smo se poročeni pari spomnili tudi v naši vasi Sredme v Mislinjski dobri. Beseda je dala besedo in tako smo pari Krevh, Korošec in Areh pričeli s pripravami za predajo pustnega ploha. Seveda smo imeli vsi v mislih naša prijatelja Marka Peršeta z domačije Fele in

Pust na domačiji Fele

njegovo bodočo ženo Polonco Jelenko. Vsi smo se strinjali, da že predolgo enakopravno uživata vse pravice nas poročenih. Prosil sem svojega službenega prijatelja Jožeta, da mi iz borovega debla izdelala lesena ženina in nevesto in mojstrovina je hitro nastala. Vsi v skupinici smo se našemili, tudi naša godbenica Mateja, ki je lepo poskrbela za prijetno vzdušje. Avtomobil pa smo opremili z modro lučjo, za kar se pristojnim organom globoko opravičujem, podobnost je bila zgolj naključna. Tako smo ob veselih vižah in „juckanju“ krenili po vasi proti domačiji Fele. Glasbeno spremljavo so dodali tudi vsi vaški psi z Miškom na čelu. Pred hišo je bilo potrebno kar nekaj časa zganjati hrup, preden sta pustna kandidata sploh odprla vhodna vrata. Gospodar Zdravko je bil prav vesel, da še kdo priganja k „ohceti“. Plohe sta sprejela in nas povabila v hišo, da poskusimo domače

dobrote. Postregla nas je „ta mlada“, gospodinja Ana pa se nam je v opravi za spanje kar skrila v dnevno sobo, od koder so nas budno spremljale radovedne oči vnučkinje Dominike, našemljene v dobro vilo. Potem ko smo predali pustni certifikat, se odžejali in okrepčali, smo pričeli s cenitvijo naših plohov. Ker je Marko bister mlad gospodar in ve, da s pustnim odborom ni dobro češenj zobati, smo kmalu dosegli pravo ceno in nadaljevali s praznovanjem pusta, vendar se je pepelnica sredo hitro bližala. Pred rojstvom novega dne smo bili že vsi po svojih domovih.

Tako je naša skupinica zaželela mlademu paru vse dobro, hkrati pa smo dodali svoj delček v mozaik dobre volje, prijateljstva in prispevali k ohranitvi ljudskih običajev, ki žal v današnji dobi računalništva in čaščenja kulta kapitala vse prehitro tonejo v pozabo.

Polonca Jelenko in Marko Perše sta prejela pustno pogodbo

Novoletno srečanje upokoјencev Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge Slovenj Gradec

Mirko Tovšak

Upokoјeni delavci Kmetijsko-gozdarske zadruge Slovenj Gradec so se ob novem letu ponovno srečali v gostišču Dular na Selah. Povabilu vodstva zadruge se je odzvalo približno polovica upokoјencev, ki so ob kramljanju in zabavi obujali spomine na leta, ko so še aktivno delovali v štirih področnih zadrugah. Kot je znano, so se zadruge na Koroškem v letu 2001 povezale v enotno kmetijsko-gozdarsko zadrugo s sedežem v Slovenj Gradcu, ki danes povezuje skoraj 1000 svojih članov.

Upokoјence je najprej pozdravila direktorica zadruge Danica Ramšak, ki je svoje nekdanje sodelavce seznanila z

uspehi in rezultati zadruge v letu 2009. Še posebej so bili upokoјenci veseli dejstva, da bo zadruga končala poslovno leto 2009 s pozitivnim rezultatom kljub težkim časom, ki jih je prinesla gospodarska recesija. Veseli so bili tudi informacije, da bodo v letošnjem letu pričeli z izgradnjo velikega poslovnega centra v Starem trgu pri Slovenj Gradcu, tako da se bodo lahko kmetje in ostali zadrुžniki iz okolice Slovenj Gradca oskrbovali na enem mestu.

Upokoјence je pozdravil tudi sedanjí predsednik Matjaž Krevh. Njemu, kot tudi organom upravljanja, v letošnjem letu poteče štíriletni mandat, tako da bodo kmetje zadrुžniki na letošnjih občnih zborih volili nove organe. Ti bodo vodili in upravljali zadrugo v prihodnjih štírih letih.

Ob koncu srečanja so si upokoјenci zaželeli še veliko zdravja in sreče z obljubo, da se bodo ponovno srečali ob koncu letošnjega leta.

Srečanje je potekalo v prijetnem vzdušju

Skupinska fotografija upokoјencev pred gostiščem Dular

Po Šisernikovi poti

Vančy

Vsako leto na zadnji konec tedna v mesecu februarju Planinsko društvo Slovenj Gradec organizira pohod po Šisernikovi poti, če le vremenske razmere dopuščajo in da le ni preobilice na novo zapadlega snega. Pot je poimenovana po preminulem alpinistu, zagretem planincu in gorskemu reševalcu Jožetu Šiserniku. Pot ni prezahtevna, poteka pa od železniške postaje v Dravogradu, kjer se res najprej malo strmo vzpne na Skalo nad Dravogradom, nato pa se vije po hribovitih pod vznožjem Pohorja do kočé na Kremzarjevem vrhu, kjer je tudi cilj te poti. Od tu se eni še odpravijo naprej na vrh in na sosednje hribe, eni proti dolini proti Slovenj Gradcu ali Pamečam, najbolj prekaljeni pa se po isti poti vrnejo na izhodiščno točko v Dravograd. Letos je bil ta pohod organiziran v soboto, 27. februarja, že osemnajstí.

V petek zvečer je še močno deževalo, tako da smo se spraševali, ali bomo sploh šli na ta pohod. Pa mi je prijatelj Jože rekel: »Vanč, kaj pa caguješ, saj veš, da je na tem pohodu še vedno bilo prijetno.« Tako je bilo že določeno, da gremo. Zjutraj, ko smo se odpravljali iz doline, je še megla pritiskala, da si videl le nekaj metrov pred sabo, komaj pa smo premagali prvi vzpon in se približevali raztresenim kmetijam pod Ošlovnikovim vrhom, že nas je veselo pozdravilo jutranje sonce in vedeli smo, da nas čakata čudovit dan in nepozaben pohod. Naredil se je lep jasen dan, nebo prosojno in umito od dežja dan poprej, videlo se je daleč, kolikor daleč je le segal horizont našega pogleda, v ozadju pa so se svetili vršaci pobeljenih vrhov od novozapadlega snega. Vrh Uršlje gore, Pece in planote Svinje planine v Avstriji. Pot je bila prijetna, uhojena, le še v kolovoznih poteh je bilo še malo snega, tako za vzorec. Približevali smo se domačiji Kržešnik, od tu pa se je že slišala glasba in ubrano petje, tu je doma pevka Jožica in planinski ansambel Stare sablje se je odločil, da bo s svojo muziko pozdravil pohodnike, vrle gospodinje, kmečke žene, pa so poskrbele za prigrizek - domači kruh z »grumpi«, skodelico toplega čaja ali še šilce »ta močnega«.

Okrepčani in polni dobre volje smo se od tu spuščali proti prelaznemu hribovku Cvitrško sedlo, nato je sledil rahel vzpon pod vznožjem Sv. Ane mimo spomenikov padlim partizanskim borcem in naprej

Stare sablje

proti domačiji Škratek. Tu je bil še zadnji postanek pred malo bolj strmim vzponom. Zopet so gospodinje poskrbele za nas s kmečkimi dobrotami in žejni so se lahko odžejali.

Malo gre pot še navzdol, tako da si lahko razgiblujemo ude pred res najbolj strmim delom, ki se vije proti Kremžarjevemu vrhu. Le tu je zima pustila malo več sledi, sneg ob straneh postaja vedno globlji, pot pa je še vedno dobro uhojena. Tu dohitim dva starejša možaka, ki se pomenkujeta pred mano. Starejši reče drugemu: »A veš, letos me pa že malo sapa daje.« Tako sicer on res reče, a jaz komaj lovim korake za njima, pa malo iz radovednosti še sam dodam, da jih tudi že jaz štejem skoraj šestdeset.

»Koliko ste pa že stari, gospod?«

»Štiriinosemdeset jih bo že, pa sem moral iti, saj veš, letos že osemnajstič, bi pa res ne mogel manjkati,« se mi je veselo nasmejalo.

To, da jih imam že skoraj šestdeset in da grem letos po jubilejno značko za tretji pohod, to sem pa ob tem čisto pozabil omeniti. No, če bi mi zdravje tudi še resnično dobro služilo, mi je po hitri računici le uspelo ugotoviti, da morda pa bom lahko le še uspel. Če pa bom tudi vztrajal do osemnajste številke tako hiter in vitalen, kot je bil gospod pred mano, Tone Fišer, član Planinskega društva Slovenj Gradec, tega pa ne vem.

Zgoraj pri koči pod Kremžarjevim vrhom sem se na vsak način želel slikati skupaj z gospodom Tonetom, tako za spomin, midva skupaj po Šisernikovi poti, oba z značkami za 21. pohod. To, koliko kateri, naj le drugi računajo. Pa sta se še kaj hitro pojavila dva z enakim dosežkom.

Tu smo pomalicali, se vpisali, si pripeli značko, jaz svojo za tretji pohod. Če bi pa dobil tisto od g. Toneta, si je sploh ne bi pustil pripeti na prsi, bi jo visoko dvignjeno nad glavo nosil, da je ja ne bi slučajno morda kdo spregledal.

Nato je sledil spust, strm zasnežen spust proti Slovenj Gradcu. Midva z mojim prijateljem Jožetom sva sicer tu nekoliko zašla in sva prispela v Pameče, a rečem vam, tudi ta pot je prijetna, morda še za spoznanje krajša. Za vas je po Šisernikovi poti hodil Vančy.

Vančy levo ob Tonetu

Počitek se je prilegel

Ekološka kmetija Škorjanc

Martina Cigler

Zima se bliža h koncu in res smo si oddahnili vsi ljudje in živali, nestrpno se nastavljammo redkim sončnim žarkom, da bi se naužili toplote, in upamo na tople sončne dni pomladi. Prebudila sem se iz zimskega spanja in spet veselo drvim po vsem območju Koroške ter iščem ekološke kmetije. Tokrat me je pot zanesla v območje na meji Pameč in Trbonj, kjer med strmimi pobočji na nadmorski višini 650 m leži ekološka kmetija Škorjanc.

Ekološka kmetija Škorjanc obsega 53 ha, od tega je 10 ha obdelovalne zemlje, ostalo je gozd. In prav tako kot predniki se tudi današnji gospodar Janez in njegova žena ukvarjata z živinorejo in gozdarstvom. Glede trga za ekološke pridelke je gospodar Janez dejal, da se zadeve sicer zadovoljivo urejajo, še najboljši način prodaje pa je na domu. Redijo 25 glav govedi s teleti vred. Imajo 40 kokoši nesnic in ker je po jajcih kar veliko povpraševanja, mislijo to dejavnost še razširiti, povečati kokošjo jato. Imajo tudi od 4-6 prašičev za lastne potrebe. Obdelovalne površine gnojijo izključno z domačimi gnojili, tako kot piše v pravilniku. Na njivah sadijo krompir in rž, katero dajo zmleti v moko za kruh, ki ga pečejo doma. Na vrtu in tudi na njivah gojijo raznovrstno sezonsko zelenjavo. Imajo tudi travniški sadovnjak s skoraj 80 drevesi visokodebelnih sort, na katere prisega gospodar, sadovnjak pa redno pomlajujejo. Letina sadja pa je dobra vsako drugo leto in takrat stisnejo okoli 3000 l mošta in 500 l soka ter nekaj kisa, ki je vedno bolj cenjen.

Na kmetiji živi družina Škorjanc, ki šteje 5 članov. Gospodar Janez je zelo aktiven - včlanjen je v sadjarsko društvo Lesnika Mislinjske doline, v strojni krožek v Sl. Gradcu in v Zvezo združenj ekokmetov Deteljica. Oba z ženo delata doma na kmetiji in ne hodita v službo, kar je občudovanja vredno, sploh v teh časih. Ostali družinski člani so njihuni trije otroci. Najstarejša hčerka Jana šteje 18 let in obiskuje zadnji letnik gimnazije. Mika jo študij ekološkega kmetijstva, ker je zelo rada doma, vendar se še ne more odločiti, Sinova Timotej, 12 let, in Simon, 10 let, sta še osnovnošolca. Vsi otroci so zelo pridni za delo in na kmetiji v veliko pomoč. Naslednika še nimajo izbranega, ampak za to je še čas.

Nekaj denarja jim prinaša gozd, letna mera

njihove sečnje je 100 m³, gospodar pa doda, da je lep zaslužek mogoč tudi na licitacijah lesa, kjer so med najbolj cenjenimi javor, oreh in kakšno sadno drevje.

Ker je kmetija še kar strma, jim ostane nekaj ročnega dela. V prostorni strojni lopi pa imajo nov lep traktor in stroje, ki jim olajšajo delo.

Škorjančevi so lahko lep vzgled drugim, da ni kar za obupat v teh kmetijstvu nenaklonjenim časom.

Ekološke dobrote

Gospodarsko poslopje

Domačija

Njiva posejana s krompirjem in ržjo

10. tradicionalni pohod po Meškovi poti od sv. Roka do sv. Neže

Toni Štrigl

Dne 30. januarja 2010 je Turistično društvo Murn Sele-Vrhe zopet organiziralo nočni pohod po Meškovi poti od sv. Roka na Selah do sv. Neže na Vrhah. To je bil že 10. tradicionalni pohod ob prvi polni luni v letu.

Pri Meškovi sobi na Selah se nas je zbralo 128 pohodnikov, ki smo se kljub močnemu sneženju odpravili po lepi idilični naravi. Pohod je potekal po že ustaljeni poti, in sicer smo s hojo pričeli ob 18. uri pri cerkvi sv. Roka na Selah oz. pri Meškovem muzeju pri domačiji Klančnik. Pot smo nadaljevali do domačije Breznik (Lah), kjer nas je čakala prva pogostitev, pecivo z ocvirki s toplim napitkom. Po 15-minutnem postanku smo nadaljevali pot mimo Strčkovega britofa, kjer se križata Rimska pot in Meškova pot, do kmetije Grubelnik, kjer smo se okrepčali z žganjem in vinom. Spustili smo se do gostilne Dular, nato pa povzpeli na brdinski konec. Tam smo šli mimo kmetij Pernat, Cofl in Borovnik po vzpetini po Prunarjevem travniku do lipe, kjer smo se še enkrat tudi uradno prešteli. Pot nas je vodila po Krošlovem vse do naslednjega postanka pri gospe in gospodu Juh, ki sta nas zelo lepo pogostila s krofi in s toplim napitkom, kar se je po tako dolgi poti zelo prileglo. Sneg kar ni ponehal in treba je bilo nadaljevati s hojo, da se ne bi prehladili. Šli smo mimo spomenikov padlih borcev pri sv. Neži pa vse do kmetije Vohnet. Tam so nas čakali topel napitek ter jabolčni in borovničev zavitek. Pot je naša karavana nadaljevala mimo kmetij Kotal, Vodovnik, Zabel in Rdel vse do gostilne Ott, kjer nas je čakala topla obara, sledila pa je zabava ob harmoniki in petju gospodične Nataše Kollar. V gostilno Ott smo prišli ob 22. uri. Pohodniki smo se nato odpravili vsak v svojo smer. Nekateri so imeli od gostilne Ott domov bližje v smeri sv. Neže, drugi pa smo šli do konca poti - mimo kmetij Pežl in Polanar do sv. Roka na Selah. Pohod je bil zaradi močnega sneženja še bolj obiskan in zanimiv, saj smo imeli pohodniki naglavne svetilke in noč je bila še bolj čarobna.

V imenu Turističnega društva Murn vas že sedaj vabim, da se nam naslednje leto pridružite v še večjem številu. Vsem

Nočni pohod po Meškovi poti

letošnjim pohodnikom pa se prav lepo zahvaljujemo za tako številno udeležbo. Več nas bo, bolj bo lepo.

Pohodniški pozdrav

Pri gospe in gospodu Juh

Pred domačijo Breznik

Okrepčali smo se v gostišču Ott

Tekmovanje gozdarjev smučarjev Alpe Adria

Ekipa KGD:

Franc, Suzana, Zdravko, Bogdan in Hinko

V sosednji Italiji, v krajih Forni Avoltri in Cima Sappada, je 12. in 13. 2. 2010 potekalo že 15. srečanje gozdarjev smučarjev Italije, Avstrije, Hrvaške in Slovenije s področja Alpe Adria.

Alpsko štafeto (tekač po ravnini, tekač do starta veleslaloma in veleslalomist), prvi dan, in veleslalom posamezno, drugi dan, so organizirali v kraju Cima Sappada sredi visokih vršacev vzhodnih italijanskih Dolomitov. Lepo vreme in lepe proge so omogočili zelo zanimive in napete boje.

Janja Lukanc in Suzana Andrejč

Ekipa KGD

Koroška štafeta v sestavi Suzana Andrejč - ravnina, Hinko Andrejč - klanec, Zdravko Miklašič - VSL je zasedla 19. mesto (tretji od slovenskih ekip).

Veliko bolje so se odrezali veleslalomisti posamezno. Po kategorijah so osvojili naslednja mesta: Franc Plesec 1., Bogdan Kutin 6. in Zdravko Miklašič 8. mesto.

V biatlonskem centru Piani di Luzzza je bila drugi dan tudi biatlonska tekma posameznikov s streljanjem leže. Potrebno je bilo zadeti tri tarče s petimi naboji, kar pa našima tekačema ni delalo težav. Kot smo že navajeni, je Suzana A. v svoji kategoriji zmagala. Hinko A. se je rahlo "zamazal" in kljub temu osvojil solidno 6. mesto.

Ekipno smo bili Slovenci drugi.

Hinko Andrejč in Franc Plesec

Ni manjkal niti družabni del z razglasitvijo rezultatov štafet s prijetnim družabnim večerom, kjer so bile Slovenke seveda "ta glavne". Italijani so se tudi tokrat izkazali kot dobri gostitelji, tako da je srečanje potekalo v res zelo prijetnem vzdušju.

Vancouver 2010

Zlatka Skrlovnik

Skupina navijačev iz navijaškega kluba Tina Maze se je udeležila ogleda olimpijskih iger v Vancouveru. Naše potovanje se je pričelo 19. 2. 2010 najprej z osebnim prevozom, kasneje z letalom. Po prihodu v Vancouver in kasneje v Squamish (namestitev) se je

naša pot nadaljevala v Whistler, mesto, kjer so potekale tekme. Naša prisotnost na prvi tekmi je presenetila tudi našo »srebrno« Tino. Prisotni smo bili na tekmi superveleslaloma, veleslaloma in slaloma. Zadovoljni smo bili, da lahko veselje ob osvojitvi dveh srebrnih medalj delimo z njihovo lastnico Tino. Kljub vsem lepim trenutkom, ki smo jih doživeli, smo se morali 26. 2. 2010 podati na pot, ki je vodila proti domu.

Zlatoporočenca Pavla in Jožef Pačnik

Franc Jurač

27. februarja 1960 sta bila Pavla in Jožef Pačnik mladoporočenca v Mislinji, letos pa sta praznovala že zlato poroko, petdeset let skupnega življenja.

Pavla Pačnik, rojena Sedovnik, se je rodila kot drugi otrok 27. novembra 1938 na veliki Sedovnikovi domačiji v Veliki Mislinji, kjer je bilo devet otrok.

Jožef Pačnik se je rodil 13. marca 1940 kot nezakonski otrok mami Mariji Pačnik v Doliču, nato pa se je skupaj z njo, s stricem in teto preselil v Šentflorjan in nato na Fabriko (stara papirnica) v Mislinji. Mlada Pavla in Jožef sta se spoznala v letu 1959 na vaški veselici, kjer je Pavla kot »mlada zadružnica« na srečelovu prodajala srečke in omrežila srce mladega Jožeta. Naslednje leto sta se poročila.

Skupno gnezdece sta si uredila najprej v stari papirnici na Fabriki v Mislinji. Jože je moral kmalu po poroki na služenje vojaškega roka; aprila istega leta se jima je rodila najstarejša hči Ivica, v decembru leta 1961 pa drugorojenka Marija. V letu 1963 se je mlada družina preselila na Tolsti vrh na Urmovo, nekaterim znano kot Papeževo, kjer si je uredila nekoliko večje stanovanje. Družina se poveča še za štiri člane; rodita se jima sinova Jože in Peter

ter hčerki Jožica in Mateja. Jože je v skrbi za družino delal kratek čas na Žagi Mislinja, po odsluženju vojaškega roka začasno v kamnolomu v Mislinji, nato pa spet na Žagi Mislinja do upokojitve. Pavla pa je doma skrbela za dom in otroke, pomagala možu pri delu na njivah in pri skrbi za živali v hlevu. Večkrat so morali z delom na večjih kmetijah odslužiti izposojene ali podarjene stvari. Oktobra leta 1976 se je družina preselila v dolino, v novo zgrajen blok, v maju 2008 pa sta se zakonca preselila na Šolsko cesto v Mislinji.

V zakonu se jima je rodilo šest otrok in vsi so si ustvarili svoje družine. Življenje pa je večkrat zelo težko in bolezen, kot da ne sliši velikih prošenj o ozdravitvi, zahteva svoje. Sedaj jima dom razveseljuje pet otrok: Ivica, Marija, Peter, Jožica, Mateja, dvanajst vnukov ter šest pravnukov. Vedno odprtih rok in z nasmehom na obrazu sprejmeta tudi obe snahi in vse zete, kot da so njuni otroci. Kljub temu da je bilo življenje zanju težko, otroci tega niso okusili; vsem sta omogočila uresničitev prenekaterih sanj in vse spravila do kruha.

Gregor Glazer dočakal 99 let

Franc Jurač

V Domu starostnikov v Črnečah je 8. marca praznoval 99. rojstni dan Gregor Glazer, človek, ki je vse življenje živel z gozdom in se še danes rad spominja delovnih let med gozdarji. Lepo je bilo, ko so ga za visok življenjski jubilej prišli obiskat prijatelji in znanci, potem pa so obujali spomine na leta, ko so si v gozdovih služili vsakdanji kruh.

»Čeprav so moja življenjska leta zelo visoka, se rad spominjam svojih delovnih let v gozdarstvu med svojimi sodelavci. Lepo je bilo, ko smo skupaj opravljali gozdarska dela in živeli z gozdom.« Danes živi v Domu starostnikov Črneče. Radi ga obiskujejo njegovi nekdanji sodelavci in prijatelji, ki jih nima malo. Zelo ponosen in srečen je, da zanj lepo skrbi tudi sin, ki ga redno obiskuje in mu hvaležno vrača očetovsko skrb in ljubezen. Gregorja Glazerja smo obiskali tudi mi.

Vesel je bil našega obiska in pripovedoval nam je o svojem življenju med gozdarji. »Lepo je bilo, saj smo bili gozdarji nerazdružljivi, bili smo kot ena družina.« Gregor Glazer srečen in korajžen stopa na

pot stotega rojstnega dne in še nekaj nadaljnjih. Iskreno mu čestitamo tudi sodelavci Viharnika!

Gregor (tretji z leve) med prijatelji

Edo Golob Izgubil je noge, a se ne da

Slavko Sušec

Eda Goloba Slovenjgradčani dobro poznajo, pa vendarle malokdo ve, da se ni rodil v tem mestu, temveč daleč stran v Zagrebu. Njegov oče Edo, doma sicer iz Doliča, je bil namreč sedlar in je bil zaposlen v vojnotehničnem zavodu v Zagrebu. To je bila še jugoslovanska vojska izpred druge svetovne vojne. Žena Pavla, Primorka iz Tolmina, je doma gospodinjala. Leta 1936 se jima je rodil sin, katerega sta poimenovala po očetu: Edo.

Ko je bilo Edu mlajšemu pet let, se je v Jugoslaviji začela druga svetovna vojna. Že kmalu so Nemci očeta, ker je bil Slovenec v Zagrebu, internirali v delovno taborišče v bližini Celovca. Mati je s sinom živel v Tomaški vasi pri Strmčniku. Ker ni mogla sama preživljati družine, se je preselila k svoji sestri v Sevnico ob Savi, od tam pa spet nazaj v naše kraje na Brda k Arbajterjem. Takrat je Edo začel s svojim šolanjem v prvem razredu osnovne šole v

Šmartnem. Ker je bila šola daleč, so se otroci z Brd in iz Tomaške vasi znašli. Namesto da bi pešačili, so prosili strojevodjo vlaka, če lahko zlezejo v živinski vagon in se peljejo. Če je bil strojevodja dobričina, jim je dovolil in so se lahko peljali vse do postaje – reklo se je pri Kacu – v Šmartnem. To ni trajalo dolgo. Leta 1943 so partizani šolo požgali in pouka je bilo konec. Leta 1943 je Edo dobil tudi sestro Silvo.

Družina se je po vojni preselila v Slovenj Gradec v hišo ob bazenu, kjer so živeli do leta 1950. Leta 1948 je Edo dobil brata Viljema. Edo je nadaljeval osnovno šolo, ki je bila v graščini Rotenturn. Na ta čas ima Edo lepe spomine, saj so se vsi sošolci zbirali pri njih. Hodili so po okolici in se igrali. Filmi o Tarzanu so jih tako prevzeli, da so nekega dne na Tičnici privezali ubogega Hertu, ki je bil mlajši od njih, k drevesu, zakurili ogenj in plesali okoli njega. Poleti pa so se kopali. Vsi obiskovalci so morali kopalnišče plačati, le občinski funkcionarji so se kopali zastonj. Na srečo jih je bilo takrat malo. Na bazen so hodili vsi, od primarija bolnišnice do delavcev in seveda otrok.

Šolanje je nadaljeval na nižji gimnaziji, ker pa je bil zaposlen le oče in je bilo denarja malo, se je izučil za poklic, in to za mesarja. Zaposlil se je pri Arnoldu na Prevaljah. Tja se je vozil s kolesom pozimi in poleti. Arnold je bil siten človek in če je Edo malo zamudil, kar ob vožnji s kolesom ni bilo nič čudnega, ga je vedno ozmerjal. Pri Arnoldu je ostal leto dni, potem pa je moral na služenje vojaščine v Makedonijo.

Po vojaščini je naredil izpit za trgovca in se zaposlil v trgovini, dokler ni dobil službe na Novi opremi kot prikojrovalec v strojni delavnici. Tam je ostal vse do upokojitve leta 1989.

Vsi, ki poznajo Eda, vedo, da je bil vse življenje športnik – nogometar. Prvo igrišče

– stadiona takrat še ni bilo – so si naredili na mestu, kjer je danes športna dvorana. S 15 leti se je vpisal v nogometni klub v Slovenj Gradcu. Igrali so na vojaškem igrišču – po vojni je bila namreč v prostorih današnje Nove opreme vojašnica. Igrišče je bilo na prostoru današnjega Johnson Controlsa. Potem je Bloudek izdelal načrt za športni center v Slovenj Gradcu in zgradili so današnji stadion. Vendar se načrta niso držali, saj bi morali zgraditi tudi hotel.

Edo je igral desno krilo od mladinske do članske ekipe. Denarja ni bilo in na tekme so se vozili s sposojenim tovornjakom ali pa z vlakom. Trener je bil zelo strog in je še ob sobotah zvečer hodil na ples h Golu (hotel Korotan, danes Vabo) in gledal, kdo od igralcev pije alkohol in kdo ne. Kasneje je Edo postal trener mladinske ekipe.

V klubu je opravljal vsa dela: od trenerja do tehničnega vodje, pa tudi travo je rad pokosil, kadar je bilo treba. Ni zaman prejel mnogih priznanj: od jugoslovanske nogometne zveze, slovenske, do občinske plakete in tudi priznanje Braneta Oblaka za sodelovanje v nogometni šoli. Član nogometnega kluba je bil od svojega 15. leta pa vse do lani, ko je dopolnil 73 let. Pred dvema letoma se je Edu Golobu skoraj podrl svet. Na desni nogi se mu je naredil kot kovanec velik rdeč madež. Madež se je začel širiti po nogi. Odšel je na pregled k zdravniku in ta mu je dal antibiotike. Niso pomagali. Dali so mu obloge. Tudi ni pomagalo. In potem so mu zdravniki povedali: gangrena. Morali so mu odrezati nogo pod kolenom. Doživel je tak šok, da je mislil, da ga bo neslo. Pri pameti se je obdržal le s podporo drugih. Posebno v Ljubljani v rehabilitacijskem centru Soča.

Leto za tem je zbolela še leva noga. Zdravnica ga je vprašala: »Edo mislite kaj na nogo?« »Mislim, seveda mislim,« je odvrnil. Prinesla mu je papirje in mirno je podpisal. Zdaj mu je bilo vseeno: če je šla ena noga, naj gre še druga. Tudi levo nogo so mu morali odrezati pod kolenom. Zdravnica mu je rekla: »Edo ne bodite preveč potrti. Dobili boste proteze in spet boste lahko hodili.« Čeprav je ostal brez obeh nog pod kolenom, se Edo trudi in s protezama hodi okrog, tako da pred sabo potiska invalidski voziček. Ko ne zmore več hoditi, sede v voziček. Tudi potrni ni več tako, kot je bil na začetku. Res je prava korenina.

Edo Golob (prvi z leve) kot tehnični vodja ekipe nogometnega kluba Slovenj Gradec. Foto leta 1989

Teden boja proti raku 2010 (1.– 7. marec)

Metka Horvat, dr. med., spec., ZZV Ravne

Letno za rakom po celem svetu zbolijo več kot 12 milijonov ljudi, 7,6 milijona jih zaradi raka umre. Po podatkih Onkološkega inštituta letno v Sloveniji za rakom zbolijo okrog 12.000 ljudi, umre pa jih približno 6.000. Pričakovati je, da bo med rojenimi leta 2007 za rakom do 75. leta starosti zbolel skoraj vsak drugi moški in skoraj vsaka tretja ženska.

Iz podatkov Registra raka za Slovenijo za leto 2006 je razvidno, da je bilo v Sloveniji zabeleženih 11.043 novo odkritih bolnikov z rakom, od tega 5.799 moških in 5.244 žensk, umrlo pa je 5.284 bolnikov. Več kot polovica (56 %) vseh rakavih boleznih pri obeh spolih je na petih anatomskih mestih: na koži 15,9 %, debelem črevesu in danki 11,6 %, pljučih 10,9 %, dojki 10,1 % in prostati 7,7 %. Breme raka je različno glede na življenjska obdobja, največ ga je pri starejših. 87 % bolnic in bolnikov zbolijo po 50. letu. Rak se izjemoma pojavi pri mlajših od 19 let. Pri moških je bil leta 2006 v Sloveniji najpogostejši rak pljuč 15,8 %, takoj za njim pa rak prostate 14,6 %. Sledijo rak kože 14,5 %, debelega črevesa in danke 12,7 %, glave in vratu 6,1 % ter rak želodca 4,6 %.

Pri ženskah je bil na prvem mestu rak dojke, ki predstavlja 21,2 %. Temu sledijo rak kože 17,5 %, debelega črevesa in danke 10,5 %, pljučni rak 5,5 % in rak materničnega telesa 5,3 %.

V koroški statistični regiji je v letu 2006 zbolelo 388 bolnikov: 196 moških in 192 žensk. Za pljučnim rakom je zbolelo 41 moških in 11 žensk, za malignim rakom kože 31 moških in 41 žensk, za rakom dojke 25 žensk ter za rakom prostate 24 moških. Za rakom je v tem letu umrlo 213 bolnikov, od tega 118 moških in 95 žensk, kar predstavlja 32 % vzrokov vseh smrti pri moških in 31 % vseh smrti pri ženskah. V nadaljevanju prikazujemo breme raka debelega črevesa in danke in državni Program presejanja in odkrivanja raka na debelem črevesu in danki - Svit.

Marec kot mesec boja proti raku debelega črevesa in danke

Svit - državni program presejanja in odkrivanja raka na debelem črevesu in danki

Za rakom na debelem črevesu in danki v Sloveniji vsako leto zbolijo okrog 1200, umre pa okrog 700 ljudi. Rak debelega črevesa

in danke je drugi najpogostejši vzrok smrti zaradi raka v Sloveniji, predvsem zato, ker bolezen ni odkrita dovolj zgodaj. Največkrat za rakom debelega črevesa in danke zbolelata oba spola po 50. letu starosti, zbolijo lahko tudi mlajši. Na Koroškem je v letu 2006 za tem rakom zbolelo 45 ljudi ali 11,6 % bolnikov (22 moških in 23 žensk), umrlo pa 23 bolnikov (14 moških in 9 žensk).

Rak debelega črevesa in danke je tako kot večina rakov zahrbtna bolezen, razvija se počasi, brez očitnih bolezenskih znakov. Obdobje brez kliničnih znakov bolezni je v povprečju dolgo od osem do deset let. V 90 % se rak razvije iz predrakavih sprememb na steni črevesja - iz polipov, ki sčasoma preidejo v rakasto tvorbo. Če polipe pravočasno odkrijemo in odstranimo, s tem bolniku rešimo življenje, ohranimo mu tudi kakovost življenja. Polipi bolniku večinoma na povzročajo težav. Na polipih nastanejo razjede, ki povzročijo prikrito ali vidno krvavitev. Polipi lahko povzročijo oviro v prehajanju črevesne vsebine ali vodijo do popolne zapore črevesa. Simptomi in klinični znaki, ki opozarjajo na raka na debelem črevesu in danki, so neznačilni. Odvisni so od mesta tumorja, njegove velikosti, razširjenosti in zapletov, ki jih tumor povzroča. Med najpogostejšimi znaki so: bolečine v trebuhu, spremembe ritma odvajanja blata (pogostnost odvajanja, konsistenca blata), zaprtja, ki jim sledijo driske, sveža krvavitev iz črevesa ali črno blato, tanko blato, slabokrvnost, nenamerna izguba telesne teže, utrujenost ... Če bolezen odkrijemo dovolj zgodaj, ko se rak še ni razširil iz črevesja v bezgavke ter še ni zasevkov, je zdravljenje učinkovito in uspešno.

Tveganje za nastanek raka debelega črevesa in danke povečujejo dejavniki, kot so: nezdrav življenjski slog, premalo gibanja, nezdrava prehrana s premalo vlaknin, zelenjave in sadja, debelost, kajenje in alkohol. Ogroženi so tudi ljudje, ki že imajo prisotne kronične vnetne bolezni (npr. ulcerozni kolitis, Mb. Crohn, ...) in ožji sorodniki že obolelih za tem rakom.

Zgodnje odkrivanje raka debelega črevesa in danke omogoča **Program Svit**, ki se od lani izvaja tudi na Koroškem. Program sta omogočila Ministrstvo za zdravje in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Udeležba v programu je brezplačna za osebe z urejenim obveznim zdravstvenim zavarovanjem.

In kako poteka Program Svit?

Vabila za sodelovanje v Programu Svit prejmejo vsako drugo leto osebe obeh spolov, stare od 50 do 69 let. Vabilu so

priložene informacije o Programu Svit in izjava o prostovoljnem sodelovanju. Vsem, ki vrnejo podpisano izjavo, Center Svit pošlje komplet za odvzem dveh vzorcev blata. Posameznik odvzame dva vzorca blata po priloženih navodilih, pri dveh zaporednih odvajanjih v dveh različnih dneh oz. znotraj štirih dni. Oba označena vzorca blata vloži v kuverto z že plačano poštnino ter jo odda v poštni nabiralnik.

V centralnem laboratoriju Programa Svit v Ljubljani se izvede preiskava blata za ugotavljanje prikritih krvavitev. Če se v vzorcu blata ugotovi sled krvi, preiskovanec in njegov osebni zdravnik dobijo obvestilo o pozitivnem izvidu. Pozitiven izvid še ne pomeni raka na debelem črevesu in danki, pomeni le, da obstaja možnost, da je preiskovanec zbolel za tem rakom. Preiskovancu se predlaga endoskopska preiskava črevesja - kolonoskopija - pri specialistu, ki bo ugotovil vzrok krvavitve. Kolonoskopija je preiskava, ki omogoča pogled v notranjost in je najpomembnejša diagnostična metoda za zgodnje odkrivanje in odstranjevanje polipov oziroma predrakavih sprememb. S to preiskavo se ugotovijo bolezenske spremembe: črevesni polipi, kronične vnetne bolezni črevesja in benigni/maligni tumorji.

Osebni zdravnik preiskovanca glede na njegovo zdravstveno stanje ustrezno pripravi na preiskavo. Pred kolonoskopijo preiskovanec dobi navodila za čiščenje črevesja.

Preiskovanci z negativnim laboratorijskim izvidom o tem prav tako prejmejo pisno obvestilo, vključno s sporočilom, da bodo v program ponovno vabljeni po dveh letih.

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne želi spodbuditi vse Korošce, ki so že ali še bodo prejeli vabilo za sodelovanje v programu Svit, da se odločijo za vključitev vanj ter k temu spodbudijo še svoje bližnje, saj s tem rešujejo in dvigujejo kakovost življenja.

Nekaj sloganov programa Svit:

RAK NI NUJNO SMRTNA OBSODBA! ČAS JE, DA POMISLITE NASE!

NE BOJTE SE POGLEDA OD ZNOTRAJ!

Viri:

- Onkološki inštitut Ljubljana
- Register raka RS za leto 2006
- CINDI Slovenija - Program Svit

»Moški, storite nekaj zase!«

je moto letošnjega tedna v boju proti raku, ki ga obeležujemo vsak prvi teden v mesecu marcu

Metka Markovič, dr. med., spec. spl. med.

Letno zbolijo za rakom več kot 12 milijonov ljudi po celem svetu, 7,6 milijona jih zaradi raka umre.

Po podatkih Onkološkega inštituta v Ljubljani letno v Sloveniji zbolijo okrog 12000 ljudi, umre pa jih približno 6000. V Sloveniji je pri moških najpogostejši rak pljuč. Zelo narašča obolevnost za rakom prostate, ki je na drugem mestu obolevnosti pri moških. Pri ženskah je na prvem mestu rak dojke.

Pri obeh spolih se večja obolevnost za rakom debelega črevesa in danke, malignim melanomom in drugimi kožnimi raki. Narašča tudi obolevnost za rakom trebušne slinavke in za nekaterimi limfomi.

Po mnenju zdravnikov lahko preprečimo kar 40 odstotkov nastanka raka.

Ogroženost za rak lahko zmanjšamo z opustitvijo uporabe tobaka in z izogibanjem pasivnemu kajenju, z omejevanjem uživanja alkoholnih pijač, z izogibanjem pretiranemu izpostavljanju soncu, z zaščito pred okužbami, ki povzročajo raka. Z zdravim načinom življenja, redno telesno aktivnostjo in zdravim prehranjevanjem ohranjamo primerno telesno težo in psihofizično ravnovesje.

Bodite pozorni na spremembe v svojem telesu

Ženske, redno si mesečno pregledujte vaše dojke in hodite na redne preglede k ginekologu.

Moški, bodite pozorni na spremembe v odvajanju vode, posebej če je v družini kdo od moških zbolel za rakom prostate. Redno si pregledujte svoja moda, kajti spremembe, ki jih opazite sami, lahko opozarjajo na rakavo obolenje.

Bodite pozorni na:

- vsako postopno ali nenadno povečanje ali zmanjšanje enega moda,
- bolečo ali nebolečo zatrdlino oz. otekline v katerem koli delu moda,
- občutek teže v mošnji,
- bolečo ali nelagodno občutek v mošnji ali v spodnjem delu trebuha,
- povečani in boleči dojki - pri hormonsko aktivnih tumorjih na modih.

Ob tednu boja prot raku vas tudi Koroško društvo za boj proti raku vabi, da se pridružite našim akcijam in aktivnostim, ki jih organiziramo v tem času in tudi sicer čez celo leto.

Edukacijski pregledi dojk:

ZD Ravne na Kor.: vsak drugi četrtek v mesecu od 14. do 16. ure v ambulanti Francke Šmid Borovnik, dr. med.

ZD Radlje: vsako prvo soboto v mesecu od 8. do 10. ure v ambulanti Ivica Podzavnik, dr. med.

ZD Slov. Gradec: vsako prvo sredo v mesecu od 18. do 20. ure v ambulanti Metke Markovič, dr. med.

Psihološko svetovanje:

ZD Slov. Gradec: vsak prvi torek v mesecu od 15. do 16. ure v prostorih psihološke ambulante pri Darji Nabernik, univ. dipl. psih.

ZD Ravne na Kor.: vsak drugi četrtek v mesecu od 14. do 15. ure v ambulanti psihohigienskega dispanzerja pri Mojci Breznikar, spec. kl. psih.

Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Po dolgi zimi se prebujajo narava, začenjajo se prva opravila na polju in v gozdu, vzbujajo se želja po sprehodih ... V naravi pa se zadržuje tudi navadni gozdni klop, ki na človeka prenaša virus klopnega meningoencefalitisa. Ta virus povzroča **obolenje klopni meningoencefalitis (KME)**, ki je resna akutna bolezen osrednjega živčevja in lahko povzroči smrt ali pa ima dolgotrajne nevrološke posledice.

Najučinkovitejša zaščita proti KME je cepljenje.

Najprimernejši čas za cepljenje je pozimi in spomladi, lahko pa se izvede kadar koli v letu. Za osnovno ali bazično cepljenje so potrebni trije odmerki. Interval med prvim in drugim odmerkom je 1 do 3 mesece. Tretji odmerek je potrebno prejeti po 5 do 12 mesecih po drugem odmerku. Za trajno zaščito se dodajajo pozitivitveni odmerki. Prvi pozitivitveni odmerek je potrebno prejeti po treh letih. Naslednji pozitivitveni odmerki se prejmejo vsakih pet let, za osebe, starejše od 60 let, pa se priporočajo odmerki vsaka tri leta.

Spodnja starostna meja za cepljenje je eno leto starosti, zgornje starostne meje ni. Otroci od enega leta do šestnajstih let prejmejo cepivo za otroke, starejši pa cepivo za odrasle.

Na ZZV Ravne je cena za odmerek cepiva za otroke 26 evrov, za odrasle pa 29 evrov.

Za cepljenje proti KME, ki poteka na ZZV Ravne, se je potrebno naročiti po telefonu na številko 02/8705 623.

Obveščamo vas, da bo v mesecu marcu cepljenje potekalo tudi v soboto, 20. marca 2010, med 8. in 11. uro. Zanj se je prav tako potrebno naročiti na tel. št.: 02/8705 623.

Vrane in vrabčki

*Nevihta se je približevala,
vrabčki so čivkali in se spraševali,
le kje bo jata črnih vran pristala.*

*Pa so se vrane na razne veje razkropile,
krakale in se borile,
da bi tudi na našem drevesu najboljšo pozicijo dobile.*

*Je prva vrana zelo dobro pristala,
saj si je debelo vejo že prej »priprhutala«.
Nato se je razgledovala,
se pogajala in zmrdovala
ter seveda ves čas iskala
trdno, dobro vejo še za zadnjo vrano,
svojo dobro prijateljico vdano.*

*Ata vrabec se za svoje vrabčke nič ni boril,
saj je vsa iskanja dobrih vej
kar mami vrani prepustil.
Mama vrana je imela prosto pot,
da vrabčka z najnižje veje
vrže kar za plot.*

*Vrabček se je sicer izza plota pobral,
jokal, milo prosil in se spraševal,
zakaj ga je jata njegovih vrabčkov zapustila
in zakaj je ata vrabec dopustil,
da ga bo zadnja vrana iz jate nadomestila.*

*Nič ni pomagalo,
vrabček se je jezen in žalosten vdal,
sedaj se bo ves ponižen
za ponosno zadnjo vrano na trhli veji dokazoval
in globoko v duši nazadoval.*

Irma M. Zajc

EstEtika

Narečja so lepa – koroško narečje

Marta Krejan, prof.

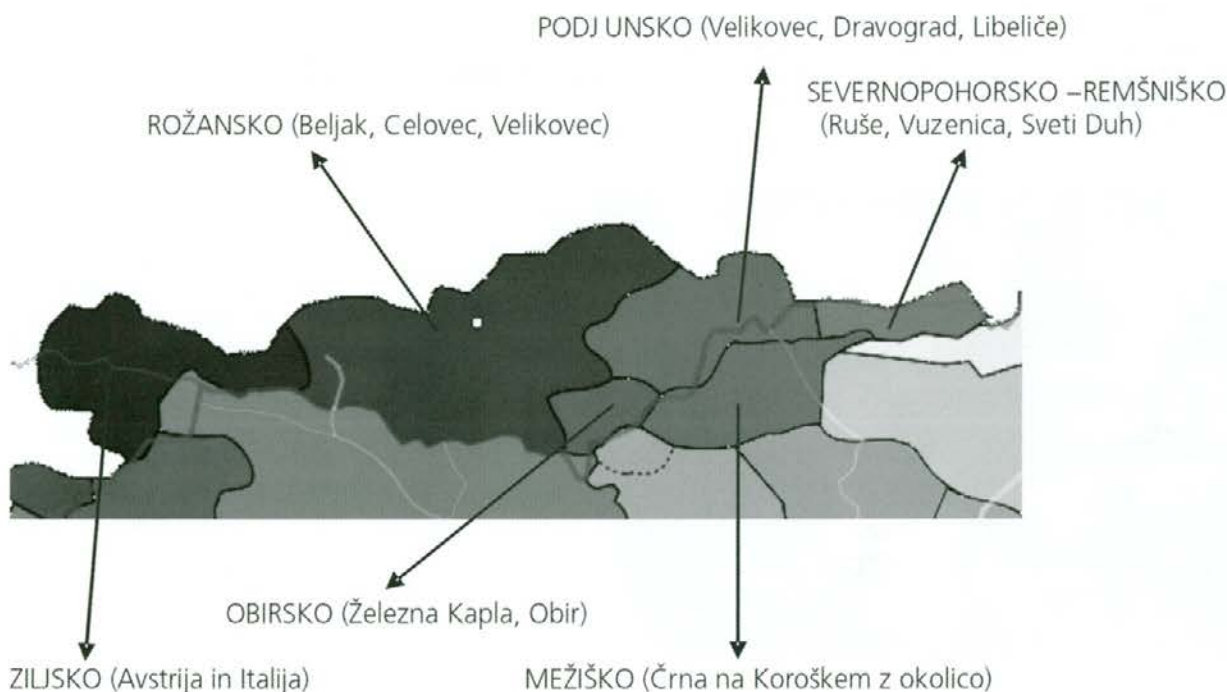
Naša ljuba Slovenija, s katero pogosto prav mačehovsko ravnamo, je majhna, a neverjetno lepa in zanimiva dežela. Tudi kar se jezika tiče. Vsa ta naša majhnost – govorcev slovenskega jezika je okoli 2 milijona in pol, če štejemo še zdorce in zamejce – pa je neverjetno pestra. Sedem narečnih skupin, primorska, rovtarska, koroška, štajerska, dolenjska, panonska in gorenjska (Toporišič omenja še kočevsko), v sebi združuje preko petdeset narečij, katerih meje so seveda precej zabrisane.

Narečja so lepa, zanimiva, so del kulture in znak pripadnosti. So jezik, ki se ga naučimo najprej in nas zaznamuje za zmeraj. Težko je povsem skriti narečje, biti moraš že pravi mojster, da ti to uspe, ali pa se moreš zares truditi in se dobro naučiti knjižnega jezika in ga tudi uporabljati. Naj pojem še tako hvalnico narečjem, pa to ne pomeni, da zapostavljam knjižni jezik. Vsekakor je pomembno, da se naučimo knjižnega jezika – pravnega zapisovanja in pravilne izgovorjave -, saj jezik predstavlja našo državo, je splošno sprejet, uzakonjen, ima svojo zgodovino, je tudi umetniško sredstvo in znak kultiviranosti nekega naroda. In kako bi se v tem našem majhnem prostoru sploh sporazumevali, če ne bi imeli enotnega besedišča in pravil? Le kako bi Korošec razumel Prekmurca?

Imam zapis mežiškega narečja, za katerega ne vem točno, kdaj in kje je nastal, sem pa besedilo pred leti zapisala na podlagi zvočnega posnetka. O postnem času in praznikih je pripovedovala starejša gospa iz Mežice. Morda sem marsikaj »zgrešila«, ko sem besedilo zapisovala, vendarle nisem Korošica, a vseeno ga vam predstavljam; tudi kot izziv, da se kak pristni Korošec opogumi in moj zapis »skritizira« ali pa napiše svojega.

Na pustni večer, ko mine pust, se začne pepelnica in t'ste krape, ko jih spečemo za pust, jih shranimo stran pa jih posušimo, da pučakajo do v'lke nôči. T'sti pustni tedni so: popustni, prvopostni, sred' postni, črni, cvetni pa v'lki. To se p'rpraulamo za v'lko noč. Ko pride cvetna nedela, nesemo žegnu snop, pa p'rpraulamo čramšno, dren. Za v'lko noč pa žegnamo jajce, m'su, hren. Sev'da, ko žegnu nese, pride s cerkle in gr' pr' pauru do meje pride, pa ukol leti, k'k delč ukol je meja. T'k mra s snopom letet', da t'stu letu ne nese kaka lisica kake kure. No in to mine in t'sti, ku pride domu, dobi klobaso, skuhanu. Pol je pa v'lki kedn. Na v'lki kedn se pa pr'raulamo: u pun'delek še wahku use dewamo, u torek še tud', u sreido še tud', u četrtek pa sploh ne, ta je pa bužji, te je pa že na križu pa t'k. In se na sme kaj dewat. U četrtek zutra mam'ca zgoda wstane pa že pogačo zamisi pa pič pr'praji, da dje to p'čt. Pa so učasi r'kli: vseili čas prihaje, ko mamc'a zgodaj wstaje. Ma dost skrbi pa dost reči, pogačo u pič maši. S'vda t'sto pogačo spečemo, po pa že wahku u petek zutra ob d'vet'h dewamo na poli. Use še w'hku nar'dimo. Je pa v'lek post. Učasi so r'kli, da do d'veth še wrag posti. No, mi pa k'kr kiri hoče. Ko pa pride sobota je pa v'lka sobota. Zutra prvo se ustane, se gre po žegnan oign u cirku. In zaj t'sti, kiri je taprvi dôma, pa pr' kirmu pauru se je prvu pukadiwu, ko je oign zažgau, tam je bwa že sreča pr' hiši, t'sti so pa že t'k pridni, boiu ciwu letu dewali, da bo wse k'r hitru naratawu.

V koroško narečno skupino pa poleg omenjenega mežiškega narečja spadajo še ziljsko, rožansko, obirsko, podjunsko in severnopohorsko-remšniško narečje. Vsa, razen slednjega in mežiškega, so na avstrijski strani.

Martin Krpan, diplomat in vojščak

Janez Komljanec

4. marca je dr. Milan Jazbec v Slovenj Gradcu predstavil svoj esej Martin Krpan, diplomat in vojščak. Najprej v razgovoru s skupino učencev v Prvi osnovni šoli, potem z dijaki slovenjgraške gimnazije, zvečer pa še v Knjižnici Ksaverja Meška.

Vsa tri srečanja so bila zanimiva, posebej doživeto pa je bilo srečanje z osnovnošolci, ki so s pisateljem aktivno razčlenjevali Krpana. Njihove razprave so bile iskriče in neverjetno analitične.

V eseju Martin Krpan, diplomat in politik je Jazbec podrobno razčlenil Levstikovo povest in utemeljeno opisal Krpanova dejanja, razmišljanja in vse njegove spretnosti. Ko sem prebiral esej, sem imel občutek, kot da se je vse skupaj v resnici dogajalo. Krpan kot ljudski junak izstopa z vsemi svojimi dejanji v državotvornem smislu. Imel je komunikacijo z vladarjem cesarjem, od njega je sprejel za državo najpomembnejšo nalogo, premagati Brdavsca, in kar je obljubil, je tudi storil. To nalogo je opravil v mednarodnem

prostoru, bil je rešitelj cesarstva, kljub vsem neprijetnostim na dvoru je ostal cesarju še vedno zvest in na razpolago, če bi se slučajno še kdaj pojavil kakšen Brdavsca. Krpan je povsem drugačen od vseh ostalih evropskih narodnih junakov. Krpan ni junak samo zato, ker je Brdavsca skrajšal za glavo, ampak ostaja še naprej v komunikaciji s cesarjem in svojega stanu ne zamenja za cesarskega, ki mu je ponujeno, vrača se domov k svojim na Vrh pri Sv. Trojici in k tovorjenju angleške soli. Knjiga je postala nekakšen diplomatski kodeks, saj skozi Krpana kot poštenjaka, domoljuba, pogajalca in vojščaka Jazbec izlušči vse tiste lastnosti, ki jih mora obvladati vsak dober diplomat pa tudi vojščak.

Slutiti je, da je Levstik bolj po instinktu v kratko povest vgradil vse te pozitivne lastnosti, po drugi strani pa je mogoče, da je vanjo zavil svoj politični program narodnega prebujenja.

Koncem koncev je povest o Martinu Krpanu vedno aktualna slovenska pripovedka, trilogija: oblast, sovražnik (kakršen koli že) in ljudstvo. Ljudstvo se vseskozi bojuje s sovražnikom, rešuje državo in oblast, vsakokrat potegne najkrajšo in je kljub vsemu oblasti vedno na razpolago.

Diplomat in pisatelj Milan Jazbec je zaposlen na Ministrstvu za zunanje zadeve, a je vse svoje življenje posvetil izobraževanju in pisanju tako strokovnih člankov in razprav kakor tudi literaturi. Po gimnaziji v Brežicah je diplomiral iz novinarstva leta 1981, dve leti kasneje še iz obramboslovja. Med službovanjem v Beogradu je leta 1988 končal diplomatsko šolo, kasneje v Celovcu, kjer je bil zadnji jugoslovanski in prvi slovenski konzul, pa je leta 2000 doktoriral iz filozofije. Poleg diplomatske službe na zunanjem ministrstvu je tudi izredni profesor diplomacije.

Napisal je več kot petdeset znanstvenih in strokovnih člankov o diplomaciji in varnosti, roman o diplomaciji in nekaj zanimivih esejev. Občasno predava na univerzah po svetu na Dunaju, v Bratislavi, New Yorku, Houstonu, Sarajevu in Prištini.

Srečanje z dr. Milanom Jazbecem v Slovenj Gradcu je opisal in nekaj svojih misli zapisal Janez Komljanec.

Premisleki iz skrivnega življenja: Robert Fulghum, Mogoče ja, mogoče ne

Milena J. Cigler.

Zgodbo, ki vam jo bom predstavila iz navedene knjige, bi lahko uvrstila v čas praznikov valentinovo in 8. marec. Ker je originalna zgodba predolga za to revijo, vam bom podala povzetek le-te.

Nek moški in ženska sta se močno zaljubila malo pozneje v življenju. Ona jih je imela štirideset, on petdeset. Nobeden še ni bil poročen, vendar sta zakonske zgage in nezgode poznala in opazovala pri svojih prijateljih in znancih. Ona je izhajala iz družine, ki je vzrejala pse. To dejstvo je pomembno za poznejše dogajanje.

Dogovorila sta se, da bosta sklenila predporočilo pogodbo. Vse, kar se da vnaprej dogovoriti.

»Strinjava se, da bova imela ali otroke ali domače živali, vendar ne obojih.« Tako je pisalo v pogodbi.

Skratka, poročiti se, storiti to, kot je treba in živeti vsaj prijetno, če že ne srečno. V redu. Toda morala je izbrati med otroki in psi. In izbrala je otroke. Ustregel ji je. Dve hčerki v treh letih. Zakon in družinsko življenje sta za vse prav dobro potekala. Prijatelji so bili prevzeti. Dotlej vse v redu. Otroka sta začela hoditi v šolo. Šola je potrebovala denar za umetnostno in glasbeno vzgojo.

Mati je organizirala prvotligaško dražbo, ki naj bi prinesla veliko denarja. Dogovorili so se, da bo vsaka družina prispevala predmet velike vrednosti. Mati je veliko vedela o psih. Vse življenje je gojila pse. Namenila se je izkoristiti svoje strokovno znanje za ogled različnih krajevskih pasjih legel, da bi našla poceni mešančka in ga opremila tako, da bi bil primeren za dražbo. Z majhno naložbo bi šoli priskrbel desetkratni dobiček. In vsaj nekaj dni bi v hiši imeli psa.

Po mesecu dni je našla obetavnega psa. Samičko, štiri mesece staro, temno sivo, z modrimi očmi, visoko, močno zaupljivo in zelo zelo prijazno. S svojimi izkušenimi očmi je naša mati lahko opazila, da so se tu pomešali prvotrstni geni. Dva čistokrvna psa sta se združila, da sta ustvarila to izjemno žival. Najbrž črni labradorec in vajmarski ptičar. Odlično, popolno!

Pisatelj in diplomat med učenci Prve osnovne šole Slovenj Gradec

Nam z neizurjenimi očmi je bil »bastard« videti bolj podoba neuspelega zmenka na slepo med mehiškim oslom in miniaturnim mošusovim bivolom. Pravljična pasja mati se je lotila dela. Veterinar, frizer, elegantna pasja ovrtnica in vrvica. Nabavijo mu lepo skledo, žogo in kost iz neustrojene kože.

Stroški: 260 dolarjev za psa, ki bo v hiši le dva dni, potem pa gre na dražbo.

Oče ga je enkrat pogledal in pobledel. Zavohal je dom. »Pes«, kot ga je imenoval oče, ima rep, podoben dolgi gumijasti palici, stopala in noge, ki spominjajo na kosmate bate, skratka, oče ve: »Tole bo velik pes!«

Požrešen pes, kot je, poje hrano dveh dni že prvi dan.

Oče potrpežljivo sprejema vse skupaj.

Konec koncev gre pes na dražbo v dobrodelen namen.

Spomni se predporočne pogodbe. Varen je.

V četrtek zvečer se prične dražba.

Ogromno ljudi in gostov. Mati se sonči v zmagoslavju.

Pes se na dražbenem podiju pojavi veliko prej, kot je predvideno, ker je odšel oče pogledat, kaj pes počne v avtu, in ga našel, kako se hrani z usnjem na volanu. Mati, sedeč na zločljivem stolu, pestuje psa in posluša dražbenika, ki ponavlja in zvišuje izključno ceno. Sto, z desne dvesto dolarjev, od zadaj dvesto petdeset dolarjev. Sliši se materino hlipanje. Pes ji liže solze z lic. Njemu je jasno, kaj se dogaja, tudi vsem v dvorani je jasno, ko mati zakliče: »Jack, Jack, ne morem prodati tega psa! Hočem tega psa, to je moj pes, ljubim ga, rad me ima - oh, Jack!«

Po klicu: »Tisoč petsto dolarjev - prvič, drugič, tretjič,« sledi dolg premor.

Ihtenje z odra.

Jack kupi preklemanega psa za 1.505 dolarjev. In prišteje še prejšnje stroške. 1.765 dolarjev.

Sedaj ponoči psa vleče za sabo na sprehod. Da ga ne bi videli sosedje in se smejali. Edini je, ki ga obvlada. Najdražji pes v okolici sto milj. Ne more verjeti, da se mu je to zgodilo. Osupel je. Jasno je pisalo v 7. točki pogodbe: otroka ali psa. Toda drobno tiskane zapletene klavzule v poročni pogodbi so vedno nečitljive in sile, močnejše od človeškega ega, jih vedno vodijo v revizijo. Ljubezenski čoln vedno pušča. In zakon ni nikoli zaključena pogodba.

Povzetek po knjigi Roberta Fulghuma napisala Milena J. Cigler.

Druga knjiga Alojza Simetingerja

Mirko Tovšak

Leta 2004 smo se imeli v mislinjski knjižnici priliko seznaniti s prvo knjigo domačina Alojza Simetingerja z naslovom Lovski in planinski doživljaji in spomini. Takrat se je predstavil tudi s svojimi likovnimi deli in fotografijami.

To je del njegovega ustvarjanja v jeseni življenja, saj je sam zapisal v svoji novi knjigi: »O mojem obisku v lovišču, po stečinah in o sledih mojega dela - pisanja - bodo morale ostati sledi. Ob tem se mi je pokvaril gen za mirovanje, nisem se še odpisal. Ko mi je moje življenje hotelo skleniti krog s samim seboj, mi je pritegnilo, da ga obdržim na vajetih z mojimi pohodi in naravo.«

Knjižničarka Darja Hribnik s svojim nasmehom vedno navduši obiskovalce

Alojz Simetinger, upokojeni gozdar, je vse svoje življenje tesno povezan z naravo, zato ga je njegova ustvarjalna moč dobesedno prisiljevala, da je moral svoja doživlja na lovskih pohodih, gozdarskih obhodih ali planinskih poteh preliti v pisano besedo, sliko ali fotografijo. Njegove misli ob občudovanju narave na teh pohodih so globoke, skoraj preroške in vredne, da jim prisluhnemo. Marsikateremu lovcu bi lahko bile tudi v poduk, kako je treba živeti z naravo in ohranjati živalske vrste.

Alojz Simetinger s svojo knjižico

Njegova ustvarjalna žilica torej ne miruje, zato nas je pred kratkim presenetil z novo knjigo Po stezah in stečinah. Predstavitve je bila v prostorih mislinjske knjižnice, kjer se je zbralo lepo število obiskovalcev. Prisluhnilo smo pogovoru, ki ga je vodil nepogrešljivi moderator Marjan Križaj. Veliko misli in spoznanj iz svojega bogatega življenja nam je Alojz natresel v tem pogovoru. Vsaka je bila vredna naše pozornosti in razmisleka. Ko je predstavljal svojo novo knjigo, nam ni ušlo, da je dobesedno zaljubljen v pogorje Paškega Kozjaka, kjer je tudi preživel svoja najlepša leta gozdarske službe in lovstva. Vseeno pa se nismo mogli znebiti občutka, kako težko mu je pri srcu, ko spoznava, da se tudi v tej, nekdanji neokrnjeni naravi, dogajajo stvari, ki pomenijo nedopustne posege v naravno okolje in tako vse bolj ogrožajo divjad in rastlinstvo.

V svoji knjigi je poleg zapisov tudi nekaj njegovih risb žag in mlinov. Preprosti zapisovalec, kot je Lojze, včasih malo nerodno zapiše svoje misli, zato smo ob njegovi izdaji druge knjige pogrešali lektorsko obdelavo zapisane besede. Škoda, saj bi v tem primeru knjiga imela tudi večjo literarno vrednost. Predstavitve knjige v knjižnici sta popestrila dva mlada glasbenika na citrah in diatonični harmoniki, na instrumentih, ki torej na nek način tudi simbolizirata slovenstvo in življenjsko moč ter veselo naravo Alojza Simetingerja. Lojze, želimo ti še veliko lepih trenutkov v tvoji nepogrešljivi naravi Paškega Kozjaka in da bi tvoji nasveti in spoznanja rodili dobre sadove pri bodočih rodovih naravovarstvenikov!

Ivana Vatovec in Rudi Mlinar sta ob Treski predstavila novi knjigi

Ajda Vasle

V petek, 26. februarja 2010, je bilo v dvorani gostilne Krebs živahno zaradi predstavitve dveh novih knjig: Iskalca žive vode Ivane Vatovec in Prvega doktorja Rudija Mlinarja. Društvo Literarno gledališče Treska Mežica je namreč ob prižgani treski gostilo oba avtorja, ki sta z obiskovalci pokramljala o svojih najnovejših literarnih delih.

Pisateljica in pesnica Ivana Vatovec, Belokranjka, je spregovorila o nastajanju knjige Iskalca žive vode, v kateri so zbrane pripovedi duhovnika Franca Špeliča o

Manca Simetinger (Foto: Š. Erjavc)

Od leve: Ivana Vatovec, Rudi Mlinar, Ajda Vasle, Jože Lodrant (Foto: B. Naveršnik, Bel Haima)

njegovi ovinkasti in nenavadni življenjski ter duhovni poti. Oče Špelič je poznan po svojem pastoralnem delu na romarski poti Kurešček. Ivana Vatovec je skupaj z Rudijem Mlinarjem o tem neobičajnem človeku že napisala roman *Vsa njegova križpotja* (2006). Na Koroškem pa je morda bolj poznan roman *V senci gore* (2007), ki je prav tako nastal s soavtorstvom omenjenih piscev. Sicer Ivana piše tudi poezijo in je avtorica dveh pesniških zbirk (*Pod silo spomina* in *V brezvetrju časa*) ter številnih besedil za narodnozabavno in zabavno glasbo.

Rudi Mlinar je ob treski predstavil svoj roman *Prvi doktor*, v katerem je glavni junak že legendarni prevaljsko-ravenski gimnazijski ravnatelj dr. Franc Sušnik. Tega prvega doktorja v Mežiški dolini, ki ni bil ne zdravnik ne pravnik in ne duhovnik, se še mnogi spominjajo iz gimnazijskih let ali obiskov študijske knjižnice na Ravnah, ki danes nosi njegovo ime. Franca Sušnika (1898–1980) v romanu spoznamo kot otroka in ga spremljamo do začetka druge svetovne vojne. Zgodba torej pripoveduje o času pred njegovim pedagoškim delom na Koroškem, ki je Korošcem manj poznan in tudi zato zanimiv. Predstavitve romana je z mislimi o svojem uju zaokrožil najstarejši Sušnikov nečak Jože Lodrant, upokojeni župnik v Mežici.

Korošec Rudi Mlinar, ki v zadnjih letih domuje v Brezicah, v literarnih krogih nikakor ni neznanka. Ob številnih gledaliških igrah za mladino in odrasle je tudi avtor zbirk črtic *Pekoče zvezde* in *Vstopite, mladinskega romana Kjer ptice oneme*, romanov *Ciril iz Šentanela*, *Postaja*, *Prvi doktor* in že omenjenih *V senci gore* in *Vsa njegova križpotja* skupaj z Ivano Vatovec.

Na mežiški predstavitvi novih knjig belokranjsko-koroške literarne in zasebne naveze so sodelovali: avtorja Ivana Vatovec in Rudi Mlinar, mlada glasbena gostja Manca Simetinger, Jože Lodrant, Dorica Vasle, Lovro Vreš, Peter Peruzzi in Ajda Vasle.

Od leve Peter Peruzzi, Dorica Vasle, Jože Lodrant, Manca Simetinger, Lovro Vreš, Ivana Vatovec, Rudi Mlinar, Ajda Vasle (Foto: Š. Erjavc)

Besede v vsakdanji rabi v našem okolju

Miha Pušnik

Konj je imel še nedavno pomembno in posebno vlogo v življenju naših prababic in pradedkov, saj je predstavljal eno glavnih potovalnih, prevoznih in delovnih sredstev. Opremo zanj so v različnih pokrajinah poimenovali s posebnimi izrazi, v našem okolju pa takole:

jarm – objem okoli vratu dveh konj, ki ju je povezal vzporedno skupaj

špruncl – zatik pri jarmu

came – železo v gobcu konja, na katero je vpeta uzda

uzda – običajno narejena iz usnja, za usmerjanje konja

plašnice – usnjene lopute na konjskih očeh

lajbkis – podloga pod komotom na vratu

komot – težka naprava okrog konjskega vratu za vleko

kšir – naprava za vleko na hrbtu konja

štrange – vrvi ali verige od kšira do vage

vaga – priključek na voz

oje – os voza za upravljanje le-tega

prednji podel – prednji del voza

zadnji podel – zadnji del voza

platon – voz, ki ima samo ploščo

žrd – drog za povezovanje sena na vozu

ketna – veriga

ročice – (štiri) na lesenem vozu

štek – del pri lesenem vozu, ki je varoval kolo

štesa – držalo za štek, da kolo ni odpadlo

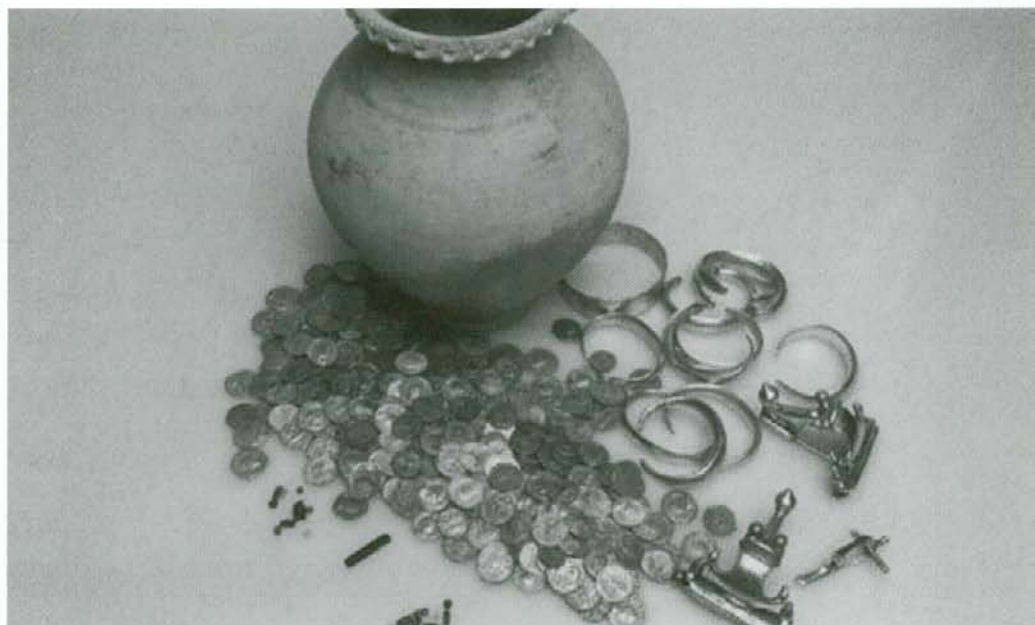
svora – povezava med sprednjim in zadnjim delom voza

Pripravite se na resne razmere, ostanite pozitivni

Bernarda Dretnik,

samostojna premoženjska svetovalka

Trenutno nam še gre dobro. Hrana, voda, oblačila, stanovanje, medicinska preskrba, pogonska goriva in transportna sredstva, celo dejavnosti v prostem času oziroma tradicionalni dopust so, ne glede na manjše motnje, kot cenjene ustanove modernega življenja vse še tu in delujejo. Cene žlahtnih kovin bodo resnično pričele rasti v višave, ko bo osnovna preskrba prebivalstva v celoti ali deloma postavljena pod vprašaj, ko bodo grozile ali potekale

vojne operacije in/ali bodo nastopile resne težave s preskrbo in splošna stiska. Šele takrat nas bo obiskala resnična kriza in šele takrat bo zavarovanje z zlatimi ali s srebrnim leskom nastopilo kot zanesljiv rešitelj ter pomočnik. Do takrat pa vam ni treba še naprej spremljati krivulj, ki jih pišejo spremembe cen, razen če želite začasna znižanja izkoristiti za dodatni nakup.

Z zalogo fizične žlahtne kovine, prilagojene osebni likvidnosti, dohodkovnemu in premoženjskemu stanju posameznika, se vlagatelju pravzaprav ne more absolutno nič zgoditi. Tudi če bi jutri vila z zlatimi kodri svet osrečila z zamahom svoje čarobne paličice ter čudežno začasno ozdravila finančni sistem, bi zlato in srebro ohranila določeno vrednost v obliki realne kupne moči. Dolgoročno bi družinski zaklad pridobil kupno moč za otroke in vnuke. Že samo pogled nanj daje novo moč in

celo nov življenjski pogum.

Če bi bilo zaradi naravnih katastrof, revolucije, vojne ali političnih prevratov potrebno bežati, lahko svojo kovino vzamete s seboj. Za nov začetek ali po vrnitvi bi imeli svoje premoženje v celoti na razpolago.

Na velike svetovne dogodke kot posamezniki skorajda ne moremo vplivati. Dogajajo se po svoje. Vendar pa lahko v svojem majhnem osebnem življenjskem krogu na pameten način zelo dobro vplivamo na naše dobro počutje v prihodnosti in na varnost naše družine oziroma njenih članov. To je zahteva trenutka. Pridobivanje in imetje ali posedovanje zlata in srebra predstavljata pomembne zidove ali stebre vašega zaščitnega ter ključbovalnega gradu, ki ste ga sami zgradili.

Nekoč bosta človeški razum in jasno samostojno mišljenje ponovno prevladala, zlato pa bo spet postalo denar. Človeška narava vselej tudi iz najhujših zablod najde pot nazaj k ravnovesju, zdravju, moči in varnosti. Navidezno blagostanje, zgrajeno na posojilih, se bo po očiščevalnem neurju ponovno spremenilo v pravo in solidno blaginjo. Česa bi se torej morali bati? In vedite: nobena kriza, najsi bo že to kakršna koli, ne traja večno. Z zlatom je prav tako kot z zdravjem: »Zlato ni vse, vendar je brez zlata vse nič.«

To še zlasti velja v težkih časih. Zaupajte zlatu z vsemi njegovimi tradicijami, njegovi lepoti, moči in ohranjanju vrednosti. Zlato bo zaupanje potrpežljivih ljudi vselej nagradilo.

Tomaž Laznik
1986–2010

Sonce še ni vžšlo nad goro, ko se je ves vesel in nasmejan odpravil od doma, vse je še bilo zavito v jutranje meglice, on pa je pogumen in veder stopal obetajočemu se nedeljskemu jutru naproti. Takega smo poznali in ga želimo vedno ohraniti v našem spominu.

Komaj dodobra je obsijalo vrhove gora, Tomaž je že bil v njih objemu skoraj tik pod vrhom. Takrat je v dolino zgrmel velik snežni plaz in pod seboj pokopal dve mladi življenji. Z dobrim prijateljem in sošolcem Blažem sta od tu skupaj odšla na zadnjo pot, pot brez slovesa. Tomažev brat Primož je hudo poškodovan le za las ušel krutemu objemu smrti in še z zadnjimi napori priklical pomoč, žal pa je za Tomaža in Blaža bilo že prepozno.

Sonce še ni zašlo, ko je med nas jeknila žalostna vest o Tomaževi smrti. Vsem, ki smo ga poznali in imeli radi, je bilo, kot da bi nas obdal teman oblak in dan spremenil v noč, polno žalosti in neme bolečine. Plaz ni pokopal le dveh mladih življenj, zasul je tisoč upov, načrtov, hotenj in želja. Le še dva, tri izpite bi moral opraviti in zaključil bi zahteven univerzitetni študij in v perspektivnem podjetju, kjer so ga štipendirali in je med počitnicami tudi delal, so spoznali njegovo marljivost in so mu že obljubil delovno mesto.

To je le eden od neizpolnjenih upov. Koliko pa jih je v življenju mladega človeka, starega komaj 24 let in jih s seboj prinaša še mlada ljubezen, sploh ni mogoče izreči.

Zibel je Tomažu stekla ob Dravi v Bukovju na Lenčijevi domačiji, kjer je preživel prva otroška leta in kamor je zmeraj tako rad prihajal in vsi smo ga bili vedno resnično veseli. Nato se je preselil v Trbonje, kjer sta oče in mati zgradila lepo hišico ob mamini domačiji. Čeprav še majhen, je že rad pomagal, veselil se je, da bo dobil svojo sobo, ki jo je pred leti tudi popolnoma sam izgradil v mansardnem delu.

Tu se je še kot ciciban priključil mladinskim vrstam Prostovoljnega gasilskega društva Trbonje in se z velikim veseljem udeleževal vaj in tekmovanj. Bil je priden in vesten študent in vsakemu je rad priskočil na pomoč, nobeno delo mu

ni bilo pretežko, ko je pomagal, pa je še druge bodril in jih hrabil s svojo dobro voljo. Bil je tudi dober športnik; vsa družina je kolesarila, skupaj so hodili na izlete in skupaj preživljali tudi dopuste. Živeli so v tako prijateljskem vzdušju, kot to zmore le še malokatera družina danes. Spoznal je dekle Špelo in rodila se je mlada ljubezen, ki ju je še posebej osrečevala. Ob glasbenih vajah pri Boštjanu Konečniku je le-ta spoznal talent in oba z bratom Primožem in prijateljem Denisom je ob spodbudah domačih vpeljal v svet glasbe, da so postali obetaven in že dobro poznan glasbeni trio Mladi petelini. Posneli so že svojo prvo zgoščenko, a je Tomaž raje dal prednost študiju, da bi le-tega v roku uspešno končal. S svojim veseljem značajem in glasbenim znanjem je velikokrat komu popestril praznovanja in jubileje; zaigral je na harmoniko, zapel lepo pesem in povedal kakšno šalo.

Imeli smo ga radi. Bil je dober prijatelj, ki je vedno znal prisluhniti in v stiski tudi vedno pomagati. Za dekle ljubeč fant, za brata vzornik in dober drug, za starše pozoren sin, ki je s hvaležnostjo znal vračati podarjeno ljubezen.

Še bo nad goro vzhajalo in zahajalo sonce, le za nas več ne bo imelo tako lepega pridiha. V naša srca se je naselila velika žalost, ko smo te tako mladega izgubili iz svoje srede!

Stric Vanč

SPOMIN

Minilo je že 15 let, odkar ni več ljubega moža in očeta

Jožeta Pačnika,

Fričevega očeta iz Mislinjske Dobrave.

V mladosti svojega življenja si veliko delal in trpel.

Skromno tiho si živel, za nas si delal in trpel.

Ni te na pragu več, ni te v hiši,
nihče več glasu tvojega prijaznega ne sliši.
Srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.
Odslej nas pot vodi tja, kjer rožice cvetijo
in sveče v spomin gorijo.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu
prižigate svečke in prinašate rože.

Njegovi najdražji: žena Verica, sinovi Peter,
Srečko, Boris in Jožek z družinami, vnuki
in vnučkinje

Srce materinsko, ljubezni posoda,
po višji volji za nas je odbilo ...
V nadzvezdnem raju na srcu Gospoda,
v večernem miru se bo odpočilo.

Pavla Lepener
1916–2010

V mesecu februarju, ko je še snežna odeja prekrivala polja in gozdove, smo se na starotrškem pokopališču poslovlili od gospe Pavle Lepener, Žumplove bice, mame naše Marine, pevke ljudskih pevk Bršljanek. Saj nam verjeti ni bilo moč, kajti bici Pavli smo komaj pred slabim mesecem, v januarju, pri njej doma zapele ob njenem 94. rojstnem dnevu, ko nas je z nasmehom sprejela, opirajoča se na palico, in solze sreče so ji napolnile oči, nismo pa slutile, da je to njen poslednji rojstni dan.

Nehote mi spomin zaplava nazaj, v čas izpred petih let, ko smo pevke Bršljanke začetnice obiskale dom naše Marine, njeno družino, predvsem pa mamo Pavlo. Bil je lep sončen poletni dan, ko smo se z avtomobili pripeljale na lepo urejeno kmetijo Žumplovih. Pogled mi je zastal na

lepo pokošeni zelenici, cvetje nas je pozdravljalo ob obronkih, okna, stopnišče, vse v cvetju, vrh stopnic med rožami pa prijazna, drobna sivolasa ženička, ki nas je pričakala in pozdravila z mladostniškimi gibi. Koliko pozitivne energije sem začutila ob stisku rok, njene dobrohotne oči pa so bile polne miline in topline.

Kako rade smo se zbrale vsako leto pri Marini in ne samo enkrat, tudi večkrat na leto, kajti mama Pavla se nas je vedno razveselila. Njen lepi glas se je zлил z našimi glasovi in ubrano petje je donelo pozno v noč. Nič koliko pesmi, za nas prvič slišanih, je bilo slišati iz njenega grla, a najbolj so ji bile pri srcu partizanske pesmi. Veliko smo jih prepevale skupaj, saj kdor je poznal življenjsko pot mame Pavle, je vedel, zakaj so ji prav partizanske pesmi najbolj pri srcu.

Bilo je med drugo svetovno vojno, leta 1945, ko je mlada Pavla v vojni izgubila svojega prvega moža in ostala sama s prvorojenko Alenko. Ker čas počasi celi rane, kmetija pa je potrebovala moške roke, se je mlada Pavla poročila v drugo in priženila tudi sina drugega moža. Hčeri Alenki in sinu Maksu pa se je čez leto dni pridružila hčerka Marina in zaokrožila družino. Otroci so odraščali, zapuščali dom, si ustvarili svoje domove, družine, doma pa je ostala najmlajša hči Marina s svojo mlado družino, ki je bila vseskozi mami v pomoč in oporo.

Toda kruta usoda ji spet ni prizanesla, saj je mami Pavli vzela tudi drugega moža, bolečina pa je postala neizmerna, ko je izgubila še svojo prvorojenko Alenko.

Draga mama Pavla,
počivajte v Bogu, blaga mati,
za dom in cerkev ste otroke vzgojili,
žive v njih duši vaši zgledi zlati,
hvaležnost njihova Vaš bo grob kropila.

Hčerki Marini, sinu Maksu, vnukom,
pravnukom, zetoma, snahi, sorodnikom,
sosedom in prijateljem pa izrekam v
imenu ljudskih pevk Bršljank in v svojem
imenu iskreno in globoko sožalje.

Majda Sinreih

Praznična promocija podjetja Wood- Mizer

Wood-Mizer praznuje 20 let obratovanja v Evropi in naznanja posebne reklamne cene za šest najbolj popularnih modelov tračnih žag.

V daljnem letu 1990 je bila sredi Poljske ustanovljena majhna podružnica priznanega Ameriškega podjetja Wood-Mizer. V tistem času so se tako mobilne kot stacionarne tračne žage samo sestavljale iz dobavljenih delov, ki so bili vsi kompletno izdelani v matičnem podjetju v Ameriki.

V preteklih 20 letih od ustanovitve podružnice v Evropi je ta naredila velik korak v razvoju in se razvila v proizvodno podjetje, ki letno izdelava do 2000 tračnih žag in več milijonov tračnih listov, štetih v metrih, za evropski, afriški in azijski trg. Podjetje Wood-Mizer je opremljeno z najnovejšo tehnologijo in vsi izdelki so v 90 % izdelani v Evropi. Proizvodnja tračnih listov izpolnjuje tudi kvalitetne kriterije certifikata ISO9000:2008. Podjetje Wood-Mizer je bilo eno izmed prvih podjetij na Poljskem, ki je prejelo ta certifikat.

Kljub svetovni recesiji je bilo leto 2009 za podjetje Wood-Mizer zelo produktivno: opravljena je bila kompletna optimizacija proizvodnje, vpeljan LEAN način vodenja, spremenjena je bila filozofija izdelave istega izdelka. Rezultat tega pa je nižji strošek proizvodnje ob vzdrževanju enake kvalitete izdelka.

Za podjetje Wood-Mizer je že tradicionalno, da te prihranke deli s kupci,

ki so tudi uporabniki blagovne znamke Wood-Mizer. Ob 20. obletnici ustanovitve podjetja Wood-Mizer Europa vam ta ponuja posebne paketne ponudbe šestih najbolj prodajanih modelov tračnih žag. To so najbolj prodajane tračne žage Wood-Mizer, ki izpolnjujejo tako zahteve posameznika kot tudi zahteve po razvoju že obstoječih žagarskih podjetij.

Wood-Mizer LT10 – najmanjša tračna žaga za razrez lastnega lesa. To je najenostavnejša in najcenejša pot, da izboljšate kvaliteto lesa na vaši kmetiji ali posestvu. Ta mala tračna žaga s 5,5 kW električnim motorjem je namenjena lastnikom, ki občasno razrezujejo les, ne v smislu opravljanja uslug, ampak za razrez lesa za lastne potrebe.

Wood-Mizer LT15 – tračna žaga za manjša podjetja. Najbolj prodajani model žage v Evropi. Ta žaga ima 7,5kW električni motor ali bencinski s 15 KM oz. dizelski z 10 KM in ogrodje, sestavljeno iz treh segmentov dolžine 1,95 m.

Wood-Mizer LT20 – tračna žaga za srednja podjetja. Nova oblika ogrodja, sestavljena iz treh masivnih segmentov dolžine 2,7 m, s 11kW električnim motorjem, z digitalnim programatorjem višine SW10 in s predrezilom. To so osnovne prednosti tračne žage, ki so jo začeli proizvajati v letu 2009 in postaja vedno bolj znana ter prodajana.

Wood-Mizer LT20, LT40 in LT70 so tračne žage za profesionalno uporabo. Ta skupina tračnih žag za profesionalno uporabo zagotavlja najvišjo

možno kvaliteto reza in omogoča širok izbor pogonskih motorjev in kapacitete. Vse te žage so opremljene z elektromotorji, paketi hidravlike za manipulacijo hlodovine, z digitalnim programatorjem višine reza in predrezniki.

S ponudbo teh posebnih - znižanih - cen za zgoraj navedene modele tračnih žag je Wood-Mizer ustvaril enkratne pogoje za tiste, ki hočejo potegniti dobiček iz trenutne ekonomske situacije, v kateri se je veliko podjetij soočalo s propadom in so ostala samo najboljša, ki iščejo nove možnosti razvoja.

Sedaj je pravi čas za nakup tračne žage. Preverite ceno in povpraševanje po tej vrsti dela.

Pokličite generalnega zastopnika Wood-Mizer tračnih žag za Slovenijo:

FAMTEH, d. o. o.
Gacnikova pot 2
2390 Ravne na Koroskem

Tel: +386 262 04 232, 230
Fax: +386 262 04 231
GSM: +386(0) 31 775 999
+386(0)41 395 216

www.famteh.si
info@famteh.si

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

Korak za korakom
ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamo,
da to počnemo za vse življenje.

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Uredniški odbor:
Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:
Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Wood-Mizer®

ŽAGE ZA RAZREZ HLODOVINE

OBIŠČITE NAS
NA SEJMU
KOMENDA
marec 2010

Že od 5.427 €
brez DDV

WOOD MIZER LT 15
-Motor 7,5 kW
-Dolžina reza: od 5,2m naprej
-Premer hlobovine: do 70cm
-Elektronski pomik višine
-Ročni ali elektronski pomik reza*

*opcija

WOOD MIZER LT 20
-Motor od 11 kW
-Dolžina reza: od 4,8m naprej
-Premer hlobovine: do 80 cm
-Elektronski pomik višine z
programatorjem Sw-10
-Elektronski pomik reza
-Možnost Diesel ali bencin motorja
-Možnost hidravlike
-Možnost mobilne izvedbe !

WOOD MIZER LT 40
-Motor od 11kW
-Dolžina reza: od 5,0m naprej
-Premer hlobovine: do 90 cm
-Elektronski pomik višine z
programatorjem Sw-10
-Elektronski pomik reza
-Možnost Diesel ali bencin motorja
-Možnost hidravlike
-Možnost mobilne izvedbe !

WOOD MIZER LT 70
-Motor od 18,5 kW
-Dolžina reza: od 4,8m naprej
-Premer hlobovine: do 95 cm
-Elektronski pomik višine
z programatorjem ACCUset
-Elektronski pomik reza
-Sistem Lubemizer
-Možnost Diesel in bencin mot.
-Možnost hidravlike
-Možnost mobilne izvedbe !

Za več informacij smo
vam na voljo na številkah:

031-775-999
041-395-216

FAMTEH
Ravne na Koroškem

FAMTEH d.o.o.
Gačnikova pot 2
2390 Ravne na Kor.
TEL: 02 62 04 230
FAX: 02 62 04 231
info@famteh.si

S cestami so nas povezali Rimljani

Dr. Franc Pečnik

Razpolagamo s pičlimi sledmi, kako je bil v preteklosti naseljen in s cestami povezan naš slovenski prostor. Prispevek sloni tudi na nekaterih primerih logičnega sklepanja na podlagi najdb na različnih lokacijah.

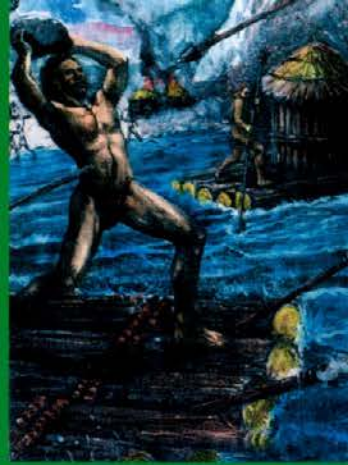
Votlina: Gribin – Griffen (pri Velikovcu), največje koroško bivalvišče neandertalca

Zavito je v temo, kako so zvenele besede prvoselecev, kako so medsebojno komunicirali, kako so poimenovali gore, vode, kraje, drevje in ostale nujne stvari za preživetje. V naših krajih imamo prve dokaze za prvoselece, njihovo bivanje v votlinah, to so bili neandertalci. Poznali so ogenj in sledi do lastnih in sosednjih bivalvišč. Votline: Griben (griffen) pri Velikovcu, Potočka zijalka, Huda luknja in Herkove peči ... Te prebivalce je razumnejši človek v kameni dobi iztrebil s pomočjo kamenega orodja – trbonjska kamnita sekira. Rimljani so v času svoje moči na našem ozemlju pustili še danes vidne sledi (ceste, stavbe, utrdbe, kipi in naselja). Tudi naše kraje so prvi poimenovali – da se ve, kje smo! Slovensko ozemlje so razdelili na štiri province. Melvema et mistria – Istra in Benetke. To je območje Benetk in priobalnega pasu. Italska provinca: ozemlje slovenske osrednje pokrajine z mejo na Trojanah. Sredozemski Norik je obsegal ozemlje Štajerske, del Prekmurja in nekaj panonskega severnega sveta. Savina je zaokrožala ozemlje sedanje Dolenjske in Belo krajino. Sčasoma so se ta imena dopolnjevala ali v celoti spremenila. Tako je pokrajinsko nastala Styria, predhodnica današnje Štajerske, Croatia, del Panonije, Carintia, del norika, nato Kärnten, Koroška, Kranjska, Dolenjska, Primorska itd. Spreminjanje imen je povzročila vzročnost pokrajine bodisi v navadah populacije bodisi zaradi značilnosti območja.

Tako je verjetnost nastanka Styrie na območju uporabe bivolov–stir (vol). Nato Štajerska pri vse pogosti uporabi besed »šta je«. Croatia zaradi zavezanih rut okoli vratu priseljencev (kravata). Kärnten (kert-krt-kertna – krtina), od daleč območje krtin ali dežela korov. Koroška. Kranjska – s kronami (vrhovi) obdana kotlina itd.

Na karti je označeno rimsko cestno omrežje iz 3. stoletja po Kristusu. Na severu Donava, v sredini Italija, na jugu severna Afrika. Rimljanom je v tistem času primanjkovalo železa za oborožitev vojske. Dežela Norik in naše območje sta bila bogata z železovo rudo. Jeklo iz te dežele nosi posebno blagovno znamko (stabilis noricus). Zaradi varnosti transporta po cestah so karavane pred roparskimi napadi ščitile obcestne utrdbe (cortine) Pula, Emona, Celeia, virunum cortina itd. Te postaje so obeščale potujoče in vojaške premike o dobrih in slabih pripetljajih na cestah. Naša Gortina je bila slepi rokav nizvodne dravske ceste. Postavljena je bila zaradi topilnice železne rude na Muti (potok Vud–Bistriški jarek–rudokop).

V poznejšem času so ob rimskih cestah nastale bližnjice za kočijska potovanja plemičev, grajske gospode in cerkvenih oblastnikov v pomembna središča mest. V našem primeru je bila bližnjica na Dunaj: Labot–Košenjak–Golica, v Gradec pa: Gortina–Primož nad Muto–Travnik (Eibiswald). Po sporočilu je po tej poti v Gradec potoval Papež Leon III., ki je tudi blagoslovil cerkev na sv. Muti. Grob Viljema, moča sv. Eme Krške (Slomšek), pa naj bi bil pri cerkvi sv. Lovrenca nad Labotom. Ko se je leta 1043 vračal z zagovora pri cesarju Bavarske zaradi poboja rudarjev v rudniku srebra v Brežah v Feldsteinu (Velenje), ga je na pliberškem polju pokončal nasprotnik Epenstein.

Kamena doba – poznali so steze

Rimljani so zgradili ceste za osvajanje in prevoz dobrin. Evropa je bila njihov cestni poligon.

Naši kraji in rimsko cesarstvo

Rimsko cestno omrežje od Afrike, Italije in jadranske obale (Donava, Drava, Sava)

Rimske prometnice in nekdanje bližnjice

